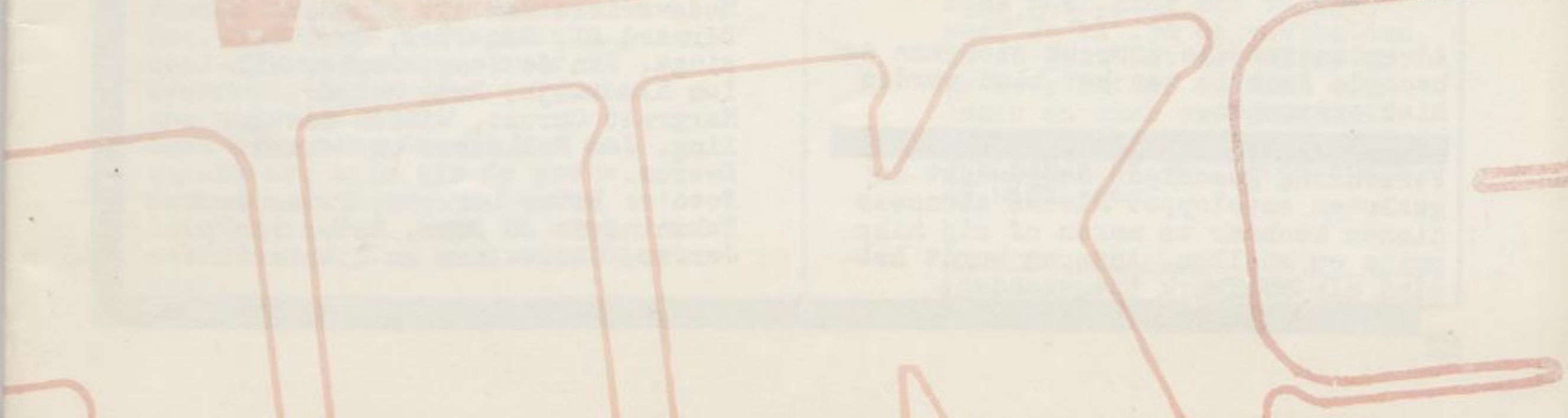
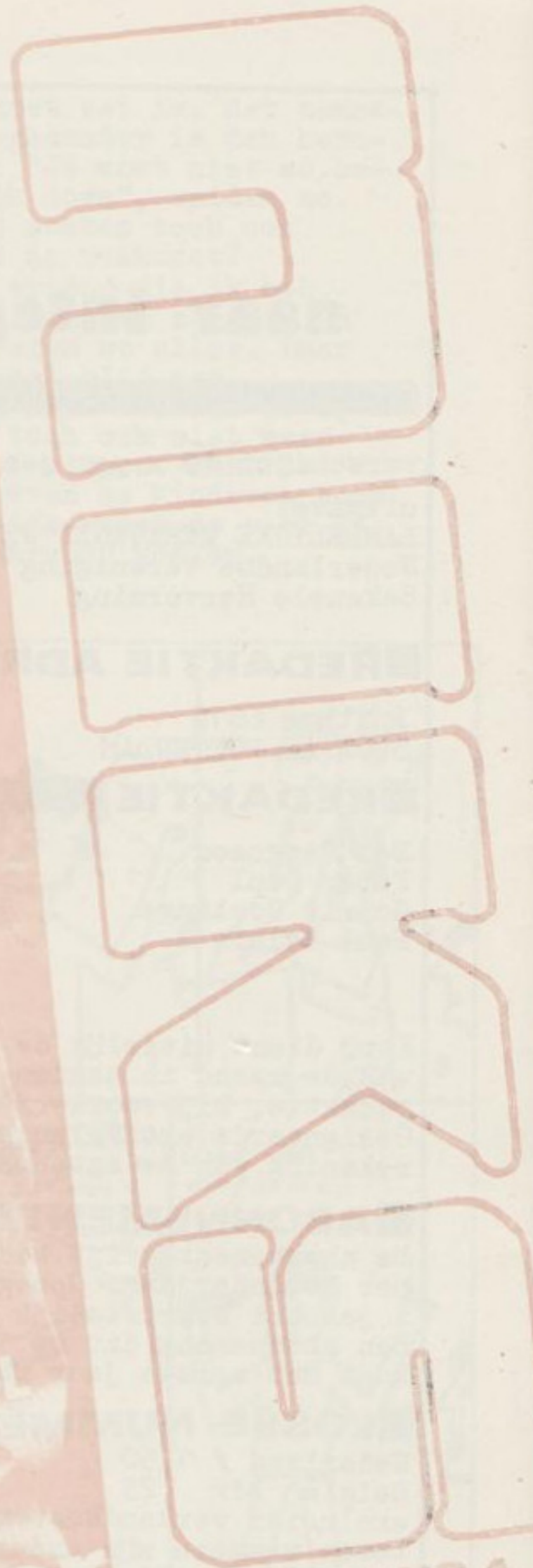

VOORLICHTING OP SCHOOL

boven wijzer
onder meester

JAARGANG 4
NUMMER 9
NOVEMBER '80
maandblad
nvsh
werkgroep
jeugd
emancipatie

naar integratie kinder seksualiteit

verschijnt 10 x per jaar

uitgave:

LANDELIJKE WERKGROEP JEUGDEMANCIPATIE
Nederlandse Vereniging voor
Seksuele Hervorming

REDAKTIE ADRES

Postbus 6614
3002 AP ROTTERDAM

REDAKTIE

Bob Ferguson
Peter Geul
Gorrit Goslinga
Paul Valois

Kopij dient uiterlijk de tweede zaterdag van de maand in handen te zijn van de redactie, bij voorkeur getypt. Gesigneerde artikelen komen voor rekening van de auteurs.

ABONNEMENTEN

De abonnementsprijs bedraagt f 22,50 per kalenderjaar. Opzeggingen vóór 1 januari schriftelijk aan de redactie. Een abonnement dat op 1 juni ingaat, kost het eerste jaar maar f 11,25.

LOSSE NUMMERS

Nederland f 1,50
België Bfr 25
exclusief verzendkosten
Losse nummers zijn onder meer verkrijgbaar via de afdelingswerkgroepen.

BETALING

Postrekening 3436887 t.n.v. NVSH-LWGJ, Eindhoven. Vermeld a.u.b. de reden van betaling. Bij voorkeur dient gebruik gemaakt te worden van de toegezonden acceptgirokaart.

ADVERTENTIES

hele pagina f 40,- Per regel over
halve pagina f 25,- 1 kolom (halve
kwart pagina f 15,- paginabreedte)
f 0,50.

Advertenties die afbreuk doen aan de beoogde functie van het blad worden niet opgenomen.

Verzending geschiedt desgewenst in gesloten enveloppe. Nieuwe abonnees dienen kenbaar te maken of zij hier prijs op stellen. Anderen wordt het blad als drukwerk toegezonden.

4e jaargang nummer 9 november '80
INHOUD pagina

- Een vijftienjarige vindt het GEMEEN dat kinderen niet mogen meebeslissen. Waarom, dat legt hij uit op bladzijde 3
- BOVEN WIJZER, ONDER MEESTER - acht bladzijden over voorlichting op de basisschool, wordt ingeleid door Peter Geul vanaf 4
- Carl Huizinga ging na wat schoolkinderen van seks weten. BETER EEN HALF EI dan een lege dop, concludeert hij over de voorlichtingspraktijk. Op pag. 6
- DEED JE HET PAS TOEN JE ACHTTIEN WAS? vroegen schoolkinderen aan NVSH-voorlichter René Meijer. Hij klapt uit de school vanaf bladzijde 7
- In Gouda haalden leerlingen zelf een KINDERLOKKER OP SCHOOL. Meester Gerard Zwerus vertelt: 10
- We hebben nog meer dan ons nummerthema. De Kindervuist-rubriek KINDERLOKAAL op 12
- Daarnaast signaleert onze man in België, Jan Pollaerts, een MACHINIST IN PYAMA. Op pagina 13
- Eenmaal 's jaars laten de weekbladen de kinderboeken-schrijvers aan het woord. Vooral coryfee Guus Kuijer haalt uit: KIND KENT GEEN PRIVACY. Bob Ferguson las voor u uit: 15
- Soms komen ook KINDEREN tot ZELFMOORD. Paul Valois bracht enkele schokkende gegevens bij elkaar op bladzijde 17
- Achterin onze resterende rubrieken. INTERLOKAAL, over NVSH-perikelen, op 18
- LEESVOER, de boekenrubriek - deze maand geen KIJKSPUL - op 20
- 'n flinke greep uit wat KLEIN en smakelijk is: SNOEFGOED begint op bladzijde 23
- Onze PLAKPLEK, voor berichten en oproepen enzo, vindt men op 26
- Aktuele ADRESSEN en AGENDA op 27

Medewerkers aan dit nummer:

Bernard Al, Ben Füss, Carl Huizinga, Jan de Jong, Jopie, Willem Klootwijk, René Meijer, Margreet Onrust, Willem Oosterling, Jan Pollaerts en Gerard Zwerus.

Foto's: Peter Dekkers, Peter Geul
Tekeningen: Ad Dams, Peter Geul, Jeroen, Christiaan en Ritsaert.

GEMEEN

WIJ KINDEREN WETEN NIETS,
ONZE OUDERS ALLES !
DAAR DENK IK VAAK OVER NA
EN HET IS HEEL GEMEEN DAT
WE NIET MEE MOGEN BESLISSEN.
"WIJ HEBBEN NIET ZOVEEL ER-
VARING EN ONZE HERSENS ZIJN
NOG NIET ZO GOED ONTWIK-
KELD", ZEGGEN DE OUDEREN,
MAAR WE DENKEN WEL NA, AL-
LEEN ZIJN WE WAT SPEELS,
MAAR MAG DAT DAN NIET?

Ik denk veel dat ze jaloers zijn op ons, omdat wij nog naar hartelust kunnen spelen en zij maar moeten werken en nog eens werken. Vaak word ik behandeld of ik er helemaal niet bij hoor. Als ik het er ergens niet mee eens ben, moet ik mijn mond houden van de groteren. En dat vind ik oneerlijk, dat ze alles beter weten. Bijvoorbeeld mijn ouders zeggen: "Je moet later trouwen, zoek maar verkering." omdat zij dat gewoon vinden. Maar vinden wij dat wel gewoon? En als wij kinderen met een ouder iemand naar bed gaan vinden ze dat vies, maar ons wordt niets gevraagd. En als ze boos zijn op iets, rammen ze op de kinderen. Nee, ze moeten hun agressie eens op een betonnen muur afwerken, dan kunnen ze voelen hoe pijn dat doet. Soms heb ik nagedacht hoe de wereld zou zijn als de grote mensen meer naar ons zouden luisteren. Nou, maar ik weet zeker dat ik dat niet meer mee maak.

Onderlaatst zei ik, dat zonne-energie gezonder is dan kern-energie. "Je moet niet zo belachelijk doen", zeiden ze. Maar wij moeten toch ook leven in de toekomst? Bij die vriend die ik heb, mag ik alles wel zeggen, en dan bepraten we alles. Daar ben ik heel blij mee. Als de ouders normaal doen, gaan we toch ook niet meer stelen of slopen. Maar de ouders geven de kinderen toch geen gelijk omdat ze zich te groot daarvoor voelen.

Bij ons is er een kantoor gebouwd op een grasveld dicht bij ons en er werd fel gedemonstreerd en ze haalden handtekeningen op. Maar aan de kinderen vroegen ze niet of zij het wel goed vonden. Nou, daar ging ons veldje, waar we altijd op voetballen. En zo gaat het met alles en ik hoop dat de ouderen dit lezen en naar ons gaan luisteren, want wij hebben toch ook aandacht en liefde nodig, of niet soms?

acht vel BOVEN WIJZER ONDER MEESTER voorlichting op school

ZEGT HET DOCHTERTJE VAN DE BOVEN-MEESTER: "PAPPIE, BENT U OOK ONDERWIJZER?"

"NATUURLIJK MIJN KIND, HOEZO?"

"NOU, ALS U BOVEN WIJZER WAS GEWEEST EN HET ONDER MEESTER, DAN HADDEN WE HIER NIET ZO HOEVEN DRINGEN."

DE KLINIEK VOOR GEBOORTEREGELING VAN HET LEIDS ACADEMISCH ZIEKENHUIS HAD VOOR HAAR SYMPOSIUM HIER EEN INTRIGERENDE NAAM AAN KUNNEN OVERHOUDEN. MAAR DE KEUS VIEL OP: "SEKSUELE/RELATIONELE VORMING IN HET ONDERWIJS". PETER GEUL WOONDE VOOR NIKS DIT SYMPOSIUM BIJ.

vies

"Bij volwassenen heet het seks, bij kinderen vieze spelletjes!" (Guus Kuijer)

"De seksueel bevrijde jongere. Die bestaat niet, het is een mythe. Het taboe op geslachtsverkeer is deels verdwenen. De tijd is voorbij dat we openlijk kunnen afkeuren en onderdrukken. Maar er is volstrekt geen aanmoediging." (Willem de Regt, gezinssocioloog).

"Seksuele vorming? Nee dat is bij ons geen taboe, zegt de leiding van de meeste scholen zonder blozen. De praktijk is dat het zich beperkt tot de verplichte paragrafen in de biologieboeken!" (Theo Hoogbergen, na een kort en niet representatief onderzoek)

26 September. Een stampvolle aula van het Academisch Ziekenhuis, ver boven verwachting. De kring mensen die nattigheid meevoelt is groot. De problemen onder jongeren op seksueel en relationeel terrein liggen voor het opscheppen. De inleiders spitsten zich toe op deze groep.

faalangst

De druk zit bij jongeren al stevig op de ketel tegen de tijd dat ze een jaar of veertien, vijftien zijn. De 'plicht' een vriend of vriendinnetje te hebben is bijna onontkoombaar, wil je op school niet uit de boot vallen. Tot die knellende norm hoort niet minder: geneukt hebben. In de praktijk hebben de meesten het moeilijk. Onzekerheid, faalangst, gebrek aan zelfvertrouwen. Het is niet het beeld van de zonderlinge enkeling, maar van de grote kluit. Meisjes én jongens. De schetser van dit beeld, Willem de Regt, ziet weinig lichtpuntjes.

Intieme vriendschappen, seks, het is niet meer echt verboden. Maar er staat niets tegenover. Het ontbreekt die jongeren aan nieuw houvast, aan een nieuw seksueel gedragspatroon. Ze tasten in het duister. De enige leidraad, doorgaans: Film, reclame, pornoboekjes en de wilde verhalen van klasgenoten. Met als stereotype boodschap: Seks = neuken = klaarkomen. Als jongen neem je een vriendinnetje voor de seks, en als meisje een vriend voor de liefde. Het decor van het krampachtig moeten geeft weinig kans tot relativering.

pret

Het lijkt een zinnige keus, het symposium te besteden aan de levensgrote problemen van jongeren. Maar de moeilijkheden ontstaan veel eerder, al bij kinderen. Guus Kuijer: "Voor seksualiteit hebben we een vroeg-rijp-vroeg-rot syndroom. Kinderseksualiteit vinden we griezellig. Kinderen hebben seks louter en alleen voor de pret. Maar, vinden we, aan de lust moet een last vastzitten. Een taak, een plicht. Vroeger was dat de voortplanting. Tegenwoordig het orgasme. De kindertijd is bij uitstek de tijd voor onbezorgde seks. Er zitten geen barre konsekwenties aan vast. Ze worden er niet zwanger van. Volgens mij is een kind nooit te vroeg rijp voor zijn eigen seksualiteit. Waar een kind nog niet aan toe is, is aan onze seksualiteit en die zitten we nou juist de hele tijd in die kleine kinderkopjes te duwen. Kinderen moeten alles weten over penissen en vagina's die in elkaar moeten en dat is hun seksualiteit helemaal niet. We zitten ze almaar aan hun kop te zeuren over orgasmes en voortplanting. We rammen het er gewoon in. Maar over hun seksualiteit lullen we niet."

de pil

Het is geen uitzondering dat kinderen, van twaalf zelfs, seks als iets wezensvreemd beschouwen. Iets voor veel en veel later. Het is tekenend. De invulling die ze van het het woord voorgeschoteld krijgen is zo slecht afgestemd op wat er zelf in hen omgaat. Maar op dergelijke problemen sloot het symposium niet aan. Het grote aksent lag op sekse-rolpatronen. Zij zijn de grote schuldigen in de verenging van kontakten tot een voorgeprogrammeerde hap. De jongen als versierder en initiatiefnemer en het meisje als gediensstige en passieve kracht. En in het verlengde daarvan vanzelfsprekendheden die in het geheel zo logisch niet zijn. Zoals bij voorbehoedmiddelen. Het is doorgaans de jongen die zo dolgraag wil neuken. Voor veel meisjes telt dat aspekt van een kontakt een stuk minder. Maar van haar wordt wel verwacht dat ze de pil slikt, met alle kwalijke lichamelijke bijwerkingen van dat middel. Hij wil, maar zij moet zich voor-behoeden.

Al die aandacht voor de rollen die jongens en meisjes opgedrukt krijgen, is ook niet ten onrechte. Maar op dit symposium legde het een erg overheersend beslag. En bovendien eenzijdig. Een rolafwijkend verschijnsel als homofilie, moest ter sprake gebracht worden door oplettende symposiumgangers. Soortgelijk verging het een onderwerp als jeugdemancipatie. Dat kaartte een bezoeker toch nog maar op de valreep aan.

voor niks

Seksuele vorming in het onderwijs wat doe je ermee, wat wil je ermee? Het kwam in alle inleidingen gewoon niet voor. Of het zou de uitspraak van Theo Hoogbergen moeten zijn. Hij konkludeert dat de problemen rond seksuele vorming op school zo kompleks zijn dat eerst maar eens voorzichtig begonnen moet worden met het overtuigen van schoolleiding en docenten van de noodzaak. Fundamentele vragen zijn dan ook in het geheel niet in het geding geweest. Het is bijvoorbeeld helemaal niet zo vanzelfsprekend dat meer vorming en voorlichting op school toe te juichen is. Het schoolapparaat dringt zich al steeds overheersender en veelomvattender in het leven van kinderen in. Een gedegen vorming op school garandeert niet dat kinderen ook daadwerkelijk de kans krijgen te vrijen, strelen, neuken of wat voor lichaamslustbeleving dan ook. Een klaslokaal is in ieder geval niet zo'n jofele plek daarvoor.

Helaas, het symposium was een gemiste kans. Een mislukking. Pijnlijk duidelijk was dat even voor het slot. Bij de aankondiging van de einddiskussie spoelde de aula leeg. Van de zeshonderd mensen bleef er een handvol over.

De letterlijke teksten van de lezingen die de mensen bij de uitgang uitgereikt kregen waren een fraai stukje dienstbetoon. Ze zijn afgedrukt in het vier-oktober nummer van het blad School. Dat nummer kregen de bezoekers. Inderdaad, voor niks naar het symposium geweest!

BETER EEN HALF EI DAN EEN LEGE DOP

RUIM EEN JAAR GELEDEN HEB IK GE-
PROBEERD EEN ANTWOORD TE KRIJGEN
OP DE VRAAG: WAT WETEN KINDEREN
VAN SEKS EN HOE KOMEN ZE AAN DIE
KENNIS? OF NAUWKEURIGER GESTELD:
WAT ZEGGEN KINDEREN VAN EEN OPEN-
BARE LAGERE SCHOOL IN EEN DER
TWENTSE STEDEN TE WETEN VAN SEKS
EN HOE KOMEN ZE VOLGENS HENZELF
AAN DIE KENNIS.

carl huizinga

In de lagere klassen werd gebruik
gemaakt van het daar gebruikelijke
kringgesprek, van de hogere klas-
sen interviewde ik kinderen in
groepjes van telkens 3 jongens en
3 meisjes. De verslagen daarvan
zijn verschenen in Gezond Gezin;
enkele bescheiden konklusies in
het oktobernummer van dit maand-
blad.

De kinderen uit de klassen 1 t/m 4
hadden geen aparte, systematische
seksuele voorlichting op school
gehad. Incidenteel, dat wil zeggen
als er aanleiding toe is (aktuele
gebeurtenissen, vragen van kinde-
ren) wordt wel over seksualiteit
gesproken en voorlichting gegeven,
werd mij meegedeeld. Ik heb begre-
pen dat er in de 6e klas wel aan
voorlichting wordt gedaan door de
onderwijzer, maar dat was toen
(begin schooljaar) nog niet ge-
beurd. Eén groepje uit de 6e klas
vertelde mij erg benieuwd te zijn
naar dia's over seks die binnen-
kort vertoond zouden worden.

In de gesprekken met deze kinde-
ren is mij opgevallen dat ze zo-
wel in de kringgesprekken (met
juf of meneer) als in de groeps-
interviews nogal gemakkelijk en
met een enkele uitzondering vrij
ongegeneerd praatten. Dat zegt
m.i. ook iets over het klimaat
van de school. Mogelijk dat de
onderwijzer(es) daarom niet zo-
veel behoefte heeft aan aparte,
systematische voorlichting, wat
nog niet wil zeggen dat de kin-
deren er geen behoefte aan zouden
hebben.

Ik ben erdoor gefraspeerd hoe-
veel deze kinderen wisten, zelfs
de eersteklassertjes, al is mij
niet duidelijk geworden, met name
in de 1e en 2e klas, of ze ook
begrepen wat ze wisten. Daarvoor
waren de kringgesprekken te
fragmentarisch en te chaotisch.

In de klassen 3 en 4 was er be-
halve kennis ook begrip, al waren
die ongelijk verdeeld binnen elke
klas (de meisjes leken een dui-
delijke voorsprong te hebben op
de jongens).

In de klassen 5 en 6 praatten
de kinderen onder meer over de
maatschappelijke kanten van seksu-
aliteit en over gevoelens (zoals
verliefdheid). Volgens deze 10-
tot 12-jarigen heb je pas met seks
te maken als je 16 jaar (!) of
ouder bent. Voor die tijd is het
kinderverkering. Ze vinden het
vervelend thuis geplaagd te wor-
den met hun verkering, en er
wordt geklaagd over de 16-jaars-
grens bij discotheken.

Deze kinderen hadden naar eigen
zeggen hun kennis te danken aan in-
formatie van andere, soms wat oude-
re kinderen, een enkeling aan wat
moeder verteld had. Dus net zoals
in mijn kinderjaren (35 jaar gele-
den). Anders dan vroeger kan er
nu op (deze) school over gepraat
worden en als er kinderen in de
3e en hogere klassen waren die niet
alle woorden kenden en wisten wat
ze betekenden, dan werden die uit-
gelegd door andere kinderen, niet
door de volwassene. Die korrigeerde
alleen misinformatie en dat was
af en toe wel degelijk nodig.

Voorlichting door volwassenen
blijft dus noodzakelijk en
wanneer ouders dat niet kunnen is
het goed dat dit op school gebeurt.
Beter laat dan nooit, maar laat
is het wel. Bovendien is voorlich-
ting alleen ontoereikend; het gaat
behalve om kennis ook om vaardig-
heden en houding. Kennis kun je
(hopelijk) overdragen, maar vaar-
digheden moet je inoefenen (voor-
doen en meedoen) en houding moet
je tonen, laten zien. Dat is
-als het om kinderen gaat- opvoe-
ding. Maar de gebruikelijke
seksuele opvoeding is niet meer
dan voorlichting, als ze dat al
is. Het eigenlijke opvoedingswerk
moet nog beginnen, daar waar het
kind begint, in het gezin. Daar-
van viel bij deze kinderen weinig
te merken al vertelden verschei-
denen wel dat er in de leespor-
tefeuille thuis seksbladen zaten
en dat ze mochten opblijven om
naar krimi's op de duitse TV te
kijken (seks-geweld film). Daar
kan J.J. de Bom voorheen de Kin-
dervriend kennelijk niet tegenop;
dat programma werd dan ook niet
genoemd.

Er zal best wat en misschien veel
aan te merken zijn op de seksuele
voorlichting die op school gegeven
wordt, maar dat is dan altijd nog
beter dan geen seksuele opvoeding
thuis. Beter een half ei dan een
lege dop.

DEED JE HET PAS TOEN JE ACHTTIEN WAS ?

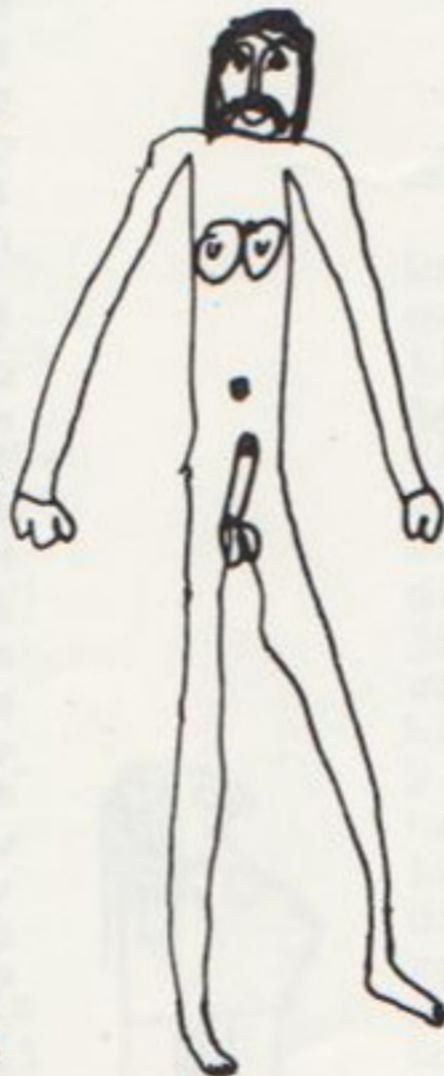
AFGELOPEN VOORJAAR HEB IK SEKSUELE VOORLICHTING GEGEVEN AAN EEN ZESDE KLAS VAN EEN OPENBARE LAGERE SCHOOL IN WIJK BIJ DUURSTEDEN. IK DEED DIT SAMEN MET PIET, OOK IEMAND VAN DE NVSH-VORMINGSWERKGROEP UIT UTRECHT. WE HEBBEN ACHT LESSEN GEDAAN, EENS PER WEEK ANDERHALF UUR, MET EEN GEMENGDE KLAS VAN ONGEVEER VIJFENTWINTIG LEERLINGEN. WE ZIJN BIJ HET GEVEN VAN DEZE LESSEN UITGEGAAN VAN EEN REEDS EERDER GEBRUIKT PROGRAMMA, DIT OMDAT WIJ ALLE TWEE GEEN ERVARING HADDEN MET LAGERE-SCHOOLVOORLICHTING. IN ONDERSTAAND ARTIKEL WIL IK EERST WAT ZEGGEN OVER DAT PROGRAMMA EN MIJN ONVREDE DAARMEE, OM DAARNA IETS TE VERTELLEN VAN MIJN ERVARINGEN MET DE LEERLINGEN IN DE KLAS.

rené meijer

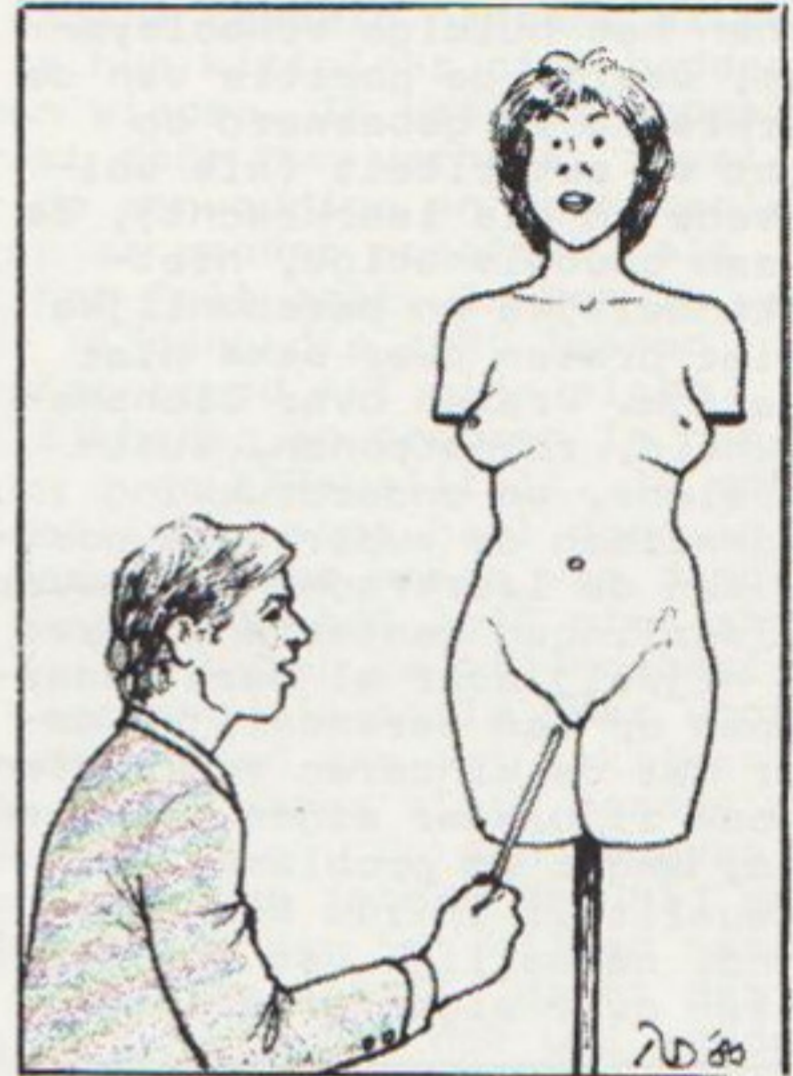
We hadden acht lessen gepland, en per les zou er een thema behandeld worden: achtereenvolgens: kennismaking en bloot, jongens- en meisjeslichaam, vrouwen- en mannenlichaam, de puberteit, de menstruatie, vrijen en knuffelen (homo en hetero), neuken en wel of geen kinderen krijgen (dus bevalling of voorbehoedsmiddelen), en afsluiting.

Van te voren waren we al niet tevreden met de hele opzet van dit programma: we vonden het biologisch, en nogal hetero- en voortplantingsgericht.

Seksualiteit wordt door de lessen 2 en 3 gekoppeld aan lichamelijke verschillen tussen mannen en vrouwen, in les 4 lijkt seks alles met de puberteit te maken hebben, en aan het einde wordt seks in verband gebracht met voortplanting en geboorte. Nu vind

ik het best belangrijk dat kinderen weten hoe mensen er bloot uitzien, en ook vind ik het nuttig om ze voor te bereiden op de puberteit. Ook is enige kennis van de voorbehoedsmiddelen nooit weg. Mijn bezwaar tegen dit programma, en tegen zoveel seksuele voorlichting programma's en boeken, is echter dat (er uit wordt gegaan van, en) de meeste nadruk wordt gelegd op de biologische aspecten van seksualiteit. Er wordt veel te weinig aandacht besteed aan de sociale kanten ervan.

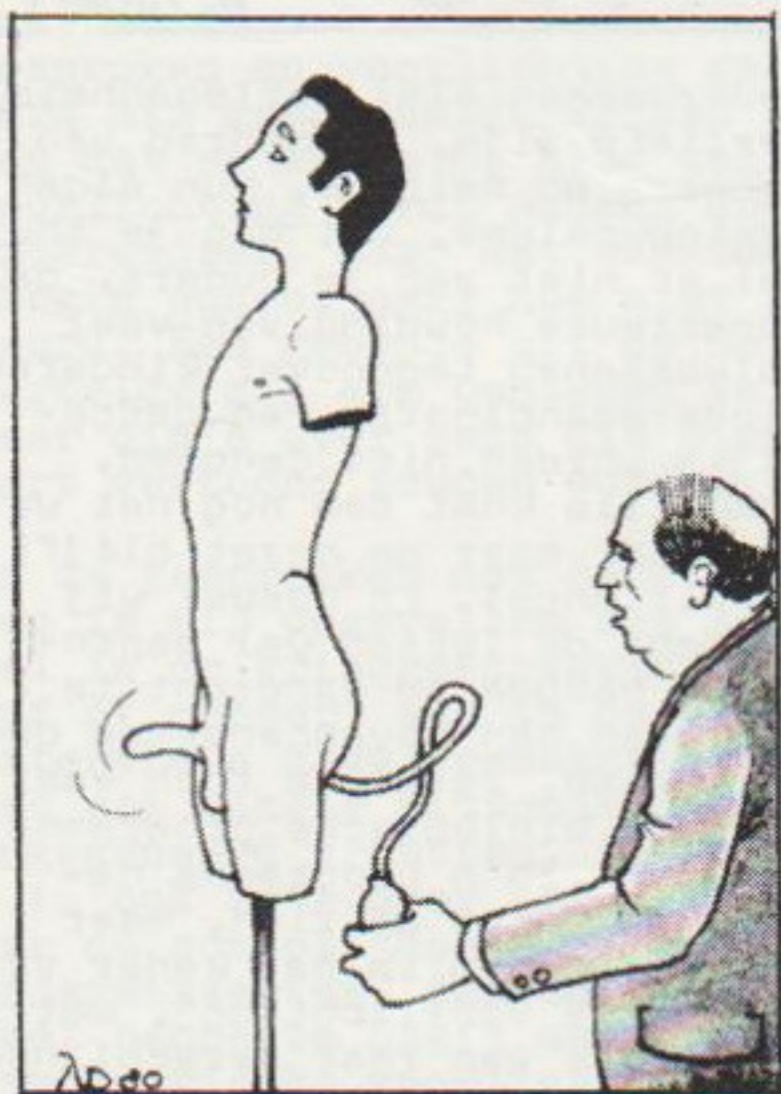
Onderwerpen als: verlegenheid, verliefd zijn, rolgedrag van jongens en meisjes, hun eigen lustgevoelens, wat mag je thuis wel of niet van je ouders, de superieure houding van veel volwassenen tegenover kinderen, kinderemancipatie, en dergelijke worden niet genoemd. Homofilie komt dan nog net wel aan bod, maar de opzet blijft traditioneel. En hoewel wij tijdens de lessen wel geprobeerd hebben om aandacht te besteden aan bovengenoemde onderwerpen, zaten we toch vast aan ons biologische programma. Nu staat zo'n programma natuurlijk niet op zich, maar wordt gegeven in het kader van "seksuele voorlichting", wat ik eigenlijk een raar verschijnsel vind. Ik zal proberen in een paar punten m'n onvrede met dit verschijnsel aan te geven.

sex is apart

Ten eerste worden er aparte mensen de school binnen gehaald om seksuele voorlichting te

geven. Dit suggereert dat seks iets apart is, waar je een speciale deskundigheid voor nodig hebt om er les in te kunnen geven. Dat leerkrachten dit onderwerp zelf niet aan durven pakken, maar laten verzorgen door mensen van buitenaf, heeft volgens mij niet zozeer te maken met het feit dat ze er niet genoeg van af zouden weten, of het niet zouden kunnen. Ik denk dat het vooral te maken heeft met de gevolgen voor de positie van de desbetreffende onderwijzer/es, als hij/zij het zelf zou doen. Binnen het huidige schoolstelsel, waarin de positie van de leerkracht is gebaseerd op macht en autoriteit (als volwassene en als leerkracht), is op een gevoelsmatige, niet-afstandelijke en persoonlijke manier praten over seks niet mogelijk. Praten over lichamelijkeheid, rolpatronen, lustgevoelens, en onderdrukking zou automatisch de superieure positie van de leerkracht tegenover de leerlingen aantasten. Zeker als hij/zij over al deze onderwerpen op een persoonlijke manier met de kinderen zou praten, en ook zijn/haar eigen verlegenheid, angst en problemen met seksualiteit in zou brengen. En ook natuurlijk wat zou vertellen over eigen ervaringen.

Ten tweede vind ik het vreemd dat er aparte lessen aan seks worden gewijd. Dit bevestigt de bestaande maatschappelijke situatie, waarin seks tot iets apart is gemaakt. Bij kinderen zal dit apart zetten van alles wat met seks te maken heeft extra vreemd overkomen, omdat zij nog lang niet al die scheidingen aanbrengen die wij

als "volwassenen" al wel hebben aangebracht. Scheidingen tussen knuffelen en echte seks, tussen een zakelijk en een privé-leven, tussen mannelijk en vrouwelijk gedrag, tussen homo's en hetero's, en tussen iemand aardig vinden en de enige echte liefde. De aparte lessen bevestigen ook het idee dat seks iets is dat losstaat van andere levensgebieden en schoolvakken zoals aardrijkskunde, geschiedenis, biologie en taal. Terwijl seksualiteit heel goed geïntegreerd zou kunnen worden behandeld tijdens andere vakken. Bij geschiedenis zou je kunnen nagaan of mensen altijd met een zwembroek of bikini gezwommen hebben, en waarom dat eigenlijk nu zo is. Bij aardrijkskunde zou je kunnen bekijken of in andere landen moeders ook meestal het huishouden doen, of dat de gezinnen daar anders leven. Bij taal zou je wat kunnen doen met het seksisme in ons taalgebruik.

kinderen weten veel

Ten derde vind ik dat het woord "seksuele voorlichting" suggereert dat er een groep is die niks weet op seksgebied (de kinderen), en dat die groep dus voorgelicht moet worden. En wel door een paar deskundige volwassenen, die de zogenaamde lege hoofdjes komen volgieten met allerlei feiten-informatie over dat gebied dat volwassenen seksualiteit hebben genoemd. Nu denk ik dat kinderen op seksueel gebied helemaal niet zo blanco zijn, en al best een hoop weten en ervaren hebben.

Ieder kind heeft ervaringen met wel of niet bloot in huis lopen, met gevoelens van zijn/haar lichaam, met het opgevoed worden met uitspraken als: "Jongens horen niet te huilen" of "wat een schattig meisje, echt al een moedertje", met jongens of meisjesspeelgoed. Ieder kind ervaart dagelijks het niet serieus worden genomen door volwassenen in gevoelens als angst, verdriet, trots. "Hé joh, hoe oud ben jij eigenlijk?". Kinderen weten veel, en ik vind dat seksuele voorlichting veel meer zou moeten aansluiten bij wat zij al weten en bij hun ervaringen. Lessen over seks zouden onder andere kunnen bestaan uit het uitwisselen van ervaringen tussen leerlingen onderling en tussen leerlingen

en volwassenen met betrekking tot seksualiteit, hier en daar aangevuld met wat feiteninformatie. Dit laatste is natuurlijk ook best belangrijk, alleen worden kinderen in de traditionele programma's bestookt met dwarsdoorsnedes van geslachtsorganen, ingewikkelde menstruatieschema's en een rij voorbehoedmiddelen 'voor later', allemaal dingen waar ze in eerste instantie niet zo geïnteresseerd in zijn. Kinderen moeten echter op school leren, en zoals Guus Kuijer schrijft in zijn boek "Het geminachte kind", volwassenen hebben leren verward met weten. De meeste informatie gaat bij kinderen toch het ene oor in en het andere uit, maar ik weet nog wel hoe geboeid ze zaten te luisteren toen ik iets vertelde over mijn eigen vrij-ervaringen. "Was je echt al 18 toen je pas voor het eerst met een meisje vree? Wij vrijen allang met een groepje uit de klas op het veldje achter de school!". Maar deze manier van voorlichting veronderstelt wel een voorlichter die zichzelf ook bloot geeft, die op voet van gelijkheid met kinderen wil praten over seksualiteit. En één die niet de opvatting huldigt: sex is voor later, en voorbehouden aan volwassenen!

lessen in praktijk

"Mag het echt?"

We waren woorden op het bord aan het schrijven die de leerlingen ons toeriepen naar aanleiding van onze vraag: Welke woorden hebben met seks te maken? Eerst kwam er een stroom 'nette woorden', zoals verloofd zijn en gemeenschap hebben (enz.). Toen zei Piet: "Jullie kennen vast ook wel 'vieze' woorden. Na enige aarzeling, en bovenstaande vraag, kwamen ze goed los. Een reeks van schuttingwoorden vloog door de klas. Tot hun verbazing schreven we alle woorden op, Naar aanleiding van deze woorden hebben we zoal gepraat over bloot in huis lopen, naaktstranden en schaamtegevoelens. Karel vertelde dat ie altijd rood werd als hij zich ergens voor schaamde. Terwijl hij dat vertelde kreeg hij een hoofd als een boei. Maar daardoor liet hij zich niet uit het veld slaan. Hij vertelde er gewoon bij dat hij het nu ook had, en dat hij er niks aan kon doen. Ik vond het erg leuk om te merken hoe open en vrij hij er over praatte.

En moest gelijk denken aan mijn eigen verlegenheid en rood worden op school, en m'n krampachtige pogingen om dat te verbergen.

bloot

Naar aanleiding van de les over bloot hebben we tegen ze gezegd: bekijk jezelf, als je dat wilt, eens bloot in de spiegel. De les daarop vertelden twee meisjes heel enthousiast dat ze dat hadden gedaan, en dat ze ook aan hun vagina gevoeld hadden, alleen dat ze hun kittelaar niet hadden kunnen vinden. Ik was zelf nogal verrast door hun verhaal, zowel door de eenvoudige en open manier waarop ze erover praatten, als door het feit zelf. Zo ben ik wel vaker tijdens die acht lessen gekonfronteerd met mijn eigen moeilijkheden en grenzen in het praten over seksualiteit. Ik vond de leerlingen soms heel goed in het bespreekbaar maken van dingen, waarvan ik het zelf niet aandurfde. Zo waren we bijvoorbeeld een keer een dia-serie over voorbehoedmiddelen aan het bekijken. Op de dia's waren blote mannen en vrouwen te zien. Op een gegeven moment zei een jongen dat hij een stijve kreeg van het kijken naar die dia's, en dat hij dacht dat andere jongens dat ook wel zouden hebben. Op onze vraag of dat zo was, antwoordden enkelen bevestigend. Naar aanleiding daarvan hebben we gepraat over opgewonden worden en wat je dan voelt.

normen

We hebben geprobeerd om ook aandacht te besteden aan de meer emotionele kanten van seksualiteit, en aan maatschappelijke aspecten. Piet legde uit wat normen zijn, en vroeg toen of zij voorbeelden wisten van normen, van dingen dus die je mag, of juist niet mag, of juist moet. Het meest sprekende voorbeeld vond ik dat ze zeiden dat kinderen niet mogen vrijen! Behalve 2 of 3, zou niemand van zijn of haar ouders bloot in bed mogen liggen met een vriendje of vriendinnetje. Waarbij één jongen (ook) zei dat hij dat niet eens zou willen. Overigens geven bovenstaande voorbeeldjes al aan, dat kinderen goed beseffen, dat de norm is dat seks voor volwassenen is en niet voor kinderen. In de praktijk blijken kinderen zich hier gelukkig niet altijd zo aan te houden!

KINDERLOKKER OP SCHOOL!

DAT NIET ALLEEN DE WERKGROEP JEUGDEMANCIPATIE VAN DE NVSH BEZIG IS MET HET ONTWIKKELEN VAN EEN ANDERE KIJK OP KINDEREN ZAL DUIDELIJK ZIJN. OOK BINNEN HET ONDERWIJS IS ER HEEL WAT AAN HET VERANDEREN. TE LANG EN NU NOG TE VEEL WORDT HET ONDERWIJS BEPAALD DOOR DE MAN OF VROUW DIE VOOR DE KLAS STAAT.

bedreigd

Ik werk zelf op een school waar dat gelukkig iets anders ligt. Samen met de leerlingen wordt een gedeelte van de lesstof bepaald. Zo ook de laatste vier weken van het vorige kursusjaar. Ik had een zesde klas met 22 leerlingen. Op mijn vraag welke onderwerpen ze de laatste vier weken zouden willen onderzoeken kwamen er vier onderwerpen uit de bus. Opvallend is het dat kinderen bijna altijd onderwerpen nemen die heel dicht bij hun eigen ervaring liggen. Eén van de groepjes wilde wat meer weten over kinderlokkers. Een van de jongens had namelijk een nare ervaring opgedaan. Zijn gescheiden moeder had namelijk een nieuwe vriend. Nu wilde ze blijkbaar de relatie verbreken wat die vriend weer niet zo leuk vond. Die man schijnt toen volgens het verhaal van de jongen hem met een mes bedreigd te hebben om op die manier de moeder onder druk te zetten. Volgens de jongen was hij een kinderlokker.

verhoor

Hoe hebben we het onderwerp nu aangepakt? Eerst hebben we gezamenlijk een brief gemaakt voor de ouders waarin we schreven met welk onderwerp we bezig waren. Daarna is het kinderlokkeergroepje erover gaan praten en ze kwamen tot de konklusie, dat wanneer je iets te weten wilt komen over kinderlokkers, je dat dan het beste kunt vragen aan kinderen, aan de politie, aan je ouders en aan een kinderlokker zelf.

PEDOFIEL

KINDER

WERKERS
STIEKEM

Houd niet
ECHT VAN KINDEREN

VERSCHIL TUSSEN
KINDERLOKKERS EN PEDOFIELEN

Ze besloten om eerst maar eens aan kinderen te gaan vragen of ze weleens met een kinderlokker te maken hadden gehad. Dat ging zo: Klas 1 was rustig aan het werk. De deur wordt nogal hardhandig opengetrokken en vier jongens stormen het lokaal binnen. "Dag juf, mogen we iets aan de klas vragen?" "Ja, natuurlijk jongens, ga je gang." "Wie van jullie heeft er weleens met een kinderlokker te maken gehad?" De juf valt bijna van haar stoel van verbazing, zo'n vraag had ze nooit verwacht. Ja hoor, daar komen de vingers. "Nou, komen jullie dan maar mee." Na ze meegenomen te hebben naar een klein kamertje begint het verhoor met bandrecorder en al. "Zo, dus jij hebt weleens met een kinderlokker te maken gehad? Hoe zag hij er uit? Of was het een zij? Was je bang? Wat wou die van je? Heb je het thuis verteld? Ben je hard weggelopen?" enz. enz.

lastig gevallen

Opvallend was het dat de kleine kinderen veel meer hun fantasie lieten spreken dan de iets oudere. Zij zagen in bijna iedereen een kinderlokker. De iets oudere kinderen kwamen met echte verhalen. Heel opmerkelijk vond ik het dat die kinderen die werkelijk iets te maken hadden gehad met een pedofiel hun hand niet opstaken. Overigens waren er bij de verhalen van de kinderen een aantal nare ervaringen. Kinderen, die echt op een vervelende manier lastig werden gevallen in een zwembad, broekjes die naar beneden werden getrokken en zo. Kinderen die op de kermis geld aangeboden kregen als ze een bepaald lichaamsdeel lieten zien of het lichaamsdeel van de man wilden vasthouden.

aap

Eén van de verhalen:

'Ben je weleens in aanraking geweest met een kinderlokker?' 'Ja.' 'Hoe ging dat dan?' 'Ik was in de dierentuin met mijn nichtje. En toen kwam er een man. En zei: Moet je tussen die aap z'n benen kijken. En toen is die keihard weggerend. Maar toen kwam die ons steeds achterna.' 'Was hij alleen?' 'Ja, het was één man.' 'Wat wou hij van je?' 'Dat weet ik niet precies. Hij vroeg wel: Nou moet je tussen die aap z'n benen kijken, zie je dat plassertje en alles, allemaal van die gekke dingen dus.' 'Bedreigde hij je of zo?' 'Nee, want daar kreeg hij de kans niet voor, want ik rende keihard weg.'

Het is leugenachtig te beweren dat pedofielen allemaal aardige mensen en goede opvoeders zijn. Benaderingen als hierboven geschetst zijn voor kinderen vreselijk angstwekkend. Dit is iets, dat ook wel eens besproken mag worden.

zwart-wit

Nadat de jongens alle veertig kinderen een verhoor hadden afgenomen gingen ze naar het hoofdburo van politie. Bij de recherche kregen ze te horen dat er best

vervelende mensen zijn die kinderen lastig vallen, maar dat er ook aardige mensen zijn die echt van kinderen houden. Die alleen maar met kinderen vrijen als kinderen dat ook zelf willen. Leuk. Er zijn dus aardige en onaardige kinderlokkers. Heel zwart-wit. Prima, dan willen we ook nog weleens met die kinderlokker praten. De volgende dag kwam de kinderlokker op school. Spannend natuurlijk. Eén van de jongens zei tegen me: "Als je om hulp hoort roepen dan kom je maar snel want dan is het een nare kinderlokker. Als je ons hoort hijgen (hij deed het voor) dan blijf je maar weg want dan hebben we vreselijk veel plezier."

krant

Ze hadden geen tijd meer om een groot aantal ouders te interviewen zodat ze hun laatste dagen op school doorbrachten met het maken van een krant die ze vol trots aan hun ouders gaven op de afscheidsavond van de school. Heel duidelijk was voor hen dat er volwassenen kunnen zijn die best heel aardig kunnen zijn en van je kunnen houden, maar dat je gewoon baas bent in eigen broek en dat je dan zelf wel uit kan maken of je wil vrijen ja of nee. Er zijn echter helaas ook volwassenen die eigenlijk geen rekening met jou houden en dan loop je zo snel mogelijk weg. Zo simpel is dat. Wijzer, en veel moeilijker te manipuleren gingen ze van school.

gerard Iwenus

kinder- lokaal

DE WEGBLIJVERS WAREN WEER EENS TALRIJK. OOK HADDEN ZE WEER EENS ONGELIJK. WANT HET WAS BEPAALD GEEN SLECHTE VERGADERING DIE ZEVENTIEN VUISTKINDEREN EN DRIE STUURGROEPLEDEN ER VAN MAAKTEN, AANGEHOORD EN SOMS ONDERBROKEN DOOR DRIE DUITSE GASTEN OVER WIE VERDEROP MEER. EEN OPKOMST VAN 23 OP 350 AANGESCHREVENEN IS MAGER, TE MAGER EIGENLIJK OM DE NAAM 'GROTE KINDERVERGADERING' WAAR TE MAKEN EN ALS PLENUM VAN KOMITEE KINDERVUIST TE FUNGEREN. DES TE MEER WAS DE INZET VAN DE DEELNEMERS TE WAARDEREN. OM DIE TWAALFDE OKTOBER SPIJKERS MET KOPPEN TE SLAAN.

Opvallend was de - zeker gegeven de omstandigheden - welhaast massale stormloop op de baantjes. Het bestuur, voor deze gelegenheid achter een heuse bestuurs-tafel zetelend, zag de gelederen meer dan verdrievoudigd: van vier naar dertien leden. Evenmin was het moeilijk, redakteuren te strikken voor de te starten Kindervuistkrant: acht stuks, van wie er overigens zeven tegelijk het bestuur bevolken. Twee van de drie aldus resterende minderjarigen gaan een afdeling-Hilversum op poten zetten en als delegatie naar de redactie van het NOS-jeugdjournaal optreden. De lezer vergeeft mij wel dat ik met het vermelden van namen wacht tot bestuur en redactie op 9 november beide bijeen zijn geweest. Ik beperk mij nu tot het noemen van Josine Meurs uit Berkel-Enschot, die als enige - Duitsers daargelaten - zonder functie of taakopdracht het Utrechtse NVSH-pand verliet.

KRANT

Naar de opzet er nu uitziet moet de Kindervuistkrant gaan fungeren als bindmiddel voor alle aangesloten kinderen en als voornaamste wervingskanaal. Het nul-num-

mer moet nog dit kalenderjaar in een oplage van duizend het land in gaan. Van aantal en kwaliteit van de bijdragen, belangstelling van subsidiënten en uitgevers, en vooral respons en afzet hangt het dan af of in 1981 een echte gedrukte en wijdverspreide krant gestalte krijgt. Kinderen die als correspondent, propagandist of wederverkoper willen meewerken kunnen zich nog immer melden bij de Kindervuistkrant-redactie, Christoffelkruid 104, 3068 RG Rotterdam.

BESTUURSLEDEN MICHEL vd BERG
EN MIRTEN HALVERHOUT

LOKAAL

Waar het verder op twaalf oktober over ging is tamelijk gauw verteld. Van de plaatselijke groepen lijken nu alleen Amsterdam en Utrecht een reële startbasis te bezitten. In Hilversum en ook in Weert gaat iets geprobeerd worden. In Rotterdam lijkt het voorlopig niet te lukken en van Nijmegen is al maandenlang niets vernomen. Het fraaie ministeriële idee om de kansen op kinder-ombudswerk af te tasten loopt waarschijnlijk vast op de huiver van de professionele telefoonhelpers, de nazorg uit handen te geven aan

vrijwilligersorganisaties als Kindervuist. In elk geval wordt er nog gepraat.

MANIFESTATIE

Datzelfde geldt, in wat optimistische sfeer, voor het plan van een manifestatie 'Kind en Politiek'. Allerlei organisaties die iets met kinderen van doen hebben zijn uitgenodigd mee te werken; subsidiekanalen worden aangeboord; het geheel gaat niet onder de vlag van de VSO maar onder die van Kindervuist plaatsvinden; als datum staat nog steeds 21 maart en de plaats van handeling zal wel Utrecht worden. We denken aan een centraal podiumgebeuren, waar telkens één groepering, kinderbelangen vertaalt in politieke wenselijkheden. Tegelijk zouden dan de andere clubs parallelactiviteiten ontplooiën in stands of werkwinkels. Beoogd hoogtepunt en afsluiting: een confrontatie met vooraanstaande politieke leiders. Het ligt in de verwachting dat er ter gelegenheid van deze dag een boekje zal verschijnen. Daartoe is inmiddels een vijfhoofdige redactie van volwassenen en kinderen geformeerd.

INDIANEN

Ik zou het nog over die oosterburen hebben en beloofd is beloofd. Op de Grote Kindervergadering doken twee leden op van de fameuze Indianerkommune in Neurenberg, de speelgoedstad zo men weet. Zij werden gesecondeerd door een in Utrecht levende landgenoot. De vuistkinderen waren hevig geïnteresseerd in deze anarchistische gemeenschapsbewoners, die de Beierse maatschappij en de volwassenheid de oorlog hebben verklaard en die door Günter Amendt belangrijk genoeg werden geacht om er het etiket 'neo-infantilisme' voor te verzinnen. Bovengemelde interesse was echter gespeend van enig idee van verwantschap: ongeveer zoals ze exemplaren van een zeldzame, exotische diersoort zouden hebben bekeken. De indianen, zonder verentooi maar met woeste kreten, vonden het van hun kant maar niets dat er functies werden verdeeld en dat al de anderen binnen een half uur na afloop weg waren of wilden. Nee, een Kindervuist-commune zit er voorlopig niet in.

GG

machinist in pyama

Als zoveel kaakslagen hebben de Belgische machinisten het in de treincoupés aangeplakt: "Onze kinderen zien hun vader alleen in pyama"! Zie, daar word je 's morgens op slag wakker van! Het heeft mij vierenvijftig kilometer lang beziggehouden. Zijn de kinderen alléén als ze hun vaders zien? Leidt het machinisme tot het uiteenspatten van de familiale cel? Worden kinderen van machinisten 's nachts gewekt om hun vader, in pyama, te bezien? Het is onmenselijk kinderen te wekken, alleen maar om hun slapende vader te bekijken. Dát kan de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen toch niet eisen?

Of zou het gewoon een bevestigend oordeel zijn? Dat machinistenkinderen hun vader slechts in pyama kunnen voorstellen? Denken de machinisten werkelijk dat kinderen zo weinig fantasie hebben? En waarom moeten de machinisten ons zo nodig overtuigen dat ze zich nooit in hun blootje aan hun kinderen vertonen? En daar nog voor stáken ook! Wij willen hun bekrompen opvatting over seksuele opvoeding wel respekteren als zij blijk gaan geven van respect voor de dienstregeling. Kinderen trekken ook niet aan de noodrem omdat ze baas willen zijn in eigen broek. Het zou mij wel tot openbare vervoering brengen.

Jan

---

bob ferguson

ALS ELK JAAR BESTEEDDEN KRANTEN EN TIJDSCHRIFTEN BIJ HET BEGIN VAN DE KINDERBOEKENWEEK VEEL AANDACHT AAN DE (SCHRIJVERS VAN) JEUGDLITERATUUR. DE HAAGSE POST VAN 4 OKTOBER BRACHT ONDER MEER INTERVIEWS MET GUUS KUIJER EN THEA BECKMAN. OP DE OMSLAG ZIEN WE KUIJER WANDELEN MET JONATHAN, DE HOOFDFIGUUR VAN ZIJN NIEUWSTE BOEK "DE TRANEN KNALLEN UIT MIJN KOP".

woedend

'Al die gebieden waar kinderen zich terugtrokken of waar ze iets spannends konden beleven zijn verdwenen. Als je er op gaat letten word je er zenuwachtig van. We zijn nog vier jaar van Orwells 1984 verwijderd en het is zover. Big Brother is watching you. De kinderen van vandaag kennen geen vorm van privé-leven meer en dat is erg.'

Guus Kuijer bracht juist zijn tiende kinderboek uit. Na het verschijnen van zijn bundel "Het geminachte kind", enkele maanden geleden (nu reeds in herdruk) en zijn lezing op het symposium over seksuele/relatiele opvoeding in Leiden op 26 september, staan zijn ideeën over ons omgaan met kinderen plotseling in algemene belangstelling. Tijdens een negen uur durend gesprek met Jan Brokken van de Haagse Post blijft zijn provocerende felheid ongeblust.

'De meeste kinderen zijn woedend en hebben ons de oorlog verklaard.' Juist door de toenemende tolerantie van de laatste dertig jaar breekt volgens Kuijer nu de pleuris uit. We vullen de kinderen nog steeds in met onze normen en waarden, al proberen we dat nu op een zachte manier te doen. Maar het respect voor de persoon van het kind ontbreekt.

Veel heil in een kinderopstand ziet hij niet. 'Wij hebben politie, zij niet'. De vlucht naar de schuilkelders van de subcultuur ligt meer voor de hand. De popmuziek, Johnny Rotten, ergens moet een terrein zijn waar kinderen aan hun eigen identiteit komen. In Kuijers jeugd was dat de Jazz. 'Daar begrepen onze ouders niets van en dat vonden we lolig.'

effect

Thea Beckman (evenals Guus Kuijer beschouwt zij Annie M.G. Schmidt als de onbetwist beste schrijfster voor kinderen) legt de laatste hand aan een onderzoeksrapport over de beïnvloeding van kinderen door jeugdboeken.

Zij analyseerde opstellen die kinderen vóór en na het (voor-)lezen van een bepaald boek schreven en probeerde daaruit op te maken welke invloed dat boek op het kind had. Meisjes blijken inderdaad zelfbewuster te kunnen worden door een boek waarin assertieve meisjes optreden, al is niet te zeggen hoe lang dat effect doorwerkt. Agressie werd verrassend genoeg juist versterkt door een uitermate warm en vriendelijk boek en niet door gewelddadige verhalen. Er is op dit terrein nog erg weinig onderzoek gedaan; Thea Beckman wil er mee doorgaan. Haar eigen kinderboeken, waaronder "Kruistocht in Spijkerbroek", "Geef me de ruimte" en "Stad in de Storm", zijn vaak het resultaat van een intensieve (historische) studie. Uit het HP-interview van Ischa Meijer komt zij naar voren als een zeer zelfbewust iemand. Zij kiest voor het kinderboek omdat het haar goed ligt.

moralisme

Over het kinderboek en de kritiek schrijft ook Aad Nuis in deze Haagse Post een artikel "Schrijven op je hurken". Hij heeft het niet zo op met het "versimpelde linkse moralisme" van allerhande werkgroepen die

GUUS KUIJER:

KIND KENT GEEN PRIVACY

kinderboeken beoordelen op hun maatschappijkritische waarde. De jeugdliteratuur moest de laatste jaren persé roldoorbrekend zijn, moest een kennisgeving met minder traditionele of niet-westerse leefgewoonten geven, diskriminatie aan de kaak stellen, etcetera. De goede schrijvers, zegt Aad Nuis, wijzigden hun koers hierdoor niet, die hadden toch al een persoonlijke visie. Overigens, kinderen blijven lezen, wat ook de trend in de

jeugdliteratuur is. Niet "kritisch" maar als een spons, alles opzuigend met uiterste concentratie. Wat kinderen lezen is voor hen meer een sleutel tot de wereld van kunst en verbeelding dan een weg om meer kennis en inzicht over het leven te verkrijgen - daartoe bestaan immers andere en meer voor de hand liggende wegen.'

sorry!

De mensen die een proefnummer van 'MARTIJN' of een abonnement hadden besteld via giro 2579037 hebben geen nummer ontvangen en hun geld (als het goed is) terug ontvangen van de giro.

MARTIJNS geboorte werd bijna een miskraam!

Door allerlei ambtenarij bij de giro werd een ander nummer ter beschikking gesteld dan het nummer dat in vorige NIKS vermeld stond. De redactie van MARTIJN biedt U hiervoor zijn welgemeende excuses aan.

MAAR NU IS HET ZOVER, MARTIJN, het nieuwe blad over oudere-jongere relaties, ligt ingepakt voor verzending voor U klaar.

MARTIJN bevat géén hoogdravende lektuur, maar alledaagse situaties die iedereen, die met kinderen omgaat, kunnen overkomen. Goede verhalen, gedichten, tekeningen, foto's, kortom, voor ieder is er wat bij!

De redactie van MARTIJN bestaat uit vier volwassenen, bijgestaan door twee kinderen.

Losse proefnummers kosten incl. porto: f 6,95

Abonnementen voor 1980:

2 nummers (november en december): f 12,50

voor NVSH-leden(lidnr. vermelden) f 10,00

Beiden inclusief portokosten.

Toezening zal geschieden in gesloten, neutrale envelop.

UITSLUITEND TE BESTELLEN DOOR OVERMAKING OP GIRO:

1079132

ten name van Th.Gerritsen

Postbus 833

5201 HV Den Bosch

onder vermelding van: proefnummer of abonnement
1980 "MARTIJN"

tot ziens!

KINDEREN EN ZELFMOORD: TABOE DOORBROKEN.

IN EEN RECENT RAPPORT DAT DOOR ONDERZOEKERS UIT VERSCHILLENDE E.G.-LANDEN IS UITGEBRACHT WORDT VAN EEN 'EPIDEMIE' VAN ZELFMOORDPOGINGEN ONDER JONGEREN GESPROKEN.

In West-Duitsland kiezen jaarlijks vijfhonderd jongeren 'vrijwillig' voor de dood. In Los Angeles pleegden afgelopen jaar honderd-negen jongeren zelfmoord. Tussen 1970 en 1976 steeg het aantal opnames in ziekenhuizen ten gevolge van zelfmoordpogingen met zeventig procent.

Waar eerst sprake was van zelfmoord door kinderen ouder dan veertien jaar, beschikt men nu over gegevens dat suïcide bij zeer jonge kinderen voorkomt.

Volgens dr. R.W.F. Diekstra, deskundige op het gebied van zelfmoord, worden jaarlijks ettelijke kinderen beneden de vijftien jaar in ziekenhuizen opgenomen wegens een zelfmoordpoging.

Registratie van zelfmoordpogingen is moeilijk daar men het vaak niet als zodanig herkent. Ouders spreken in deze gevallen al gauw van 'een ongelukje'. Kinderen gebruiken vaak pharmaceutica en imiteren hiermee hun omgeving. Ze hopen via zo'n poging vaak op de vervulling van belangrijke verwachtingen; zoals liefde en aandacht, of ergens bij horen. Depressieve kinderen die steeds 'ongelukjes' krijgen doen dit volgens Diekstra onbewust. Het zijn verkapte pogingen van zelfmoord.

FIETSTOCHT

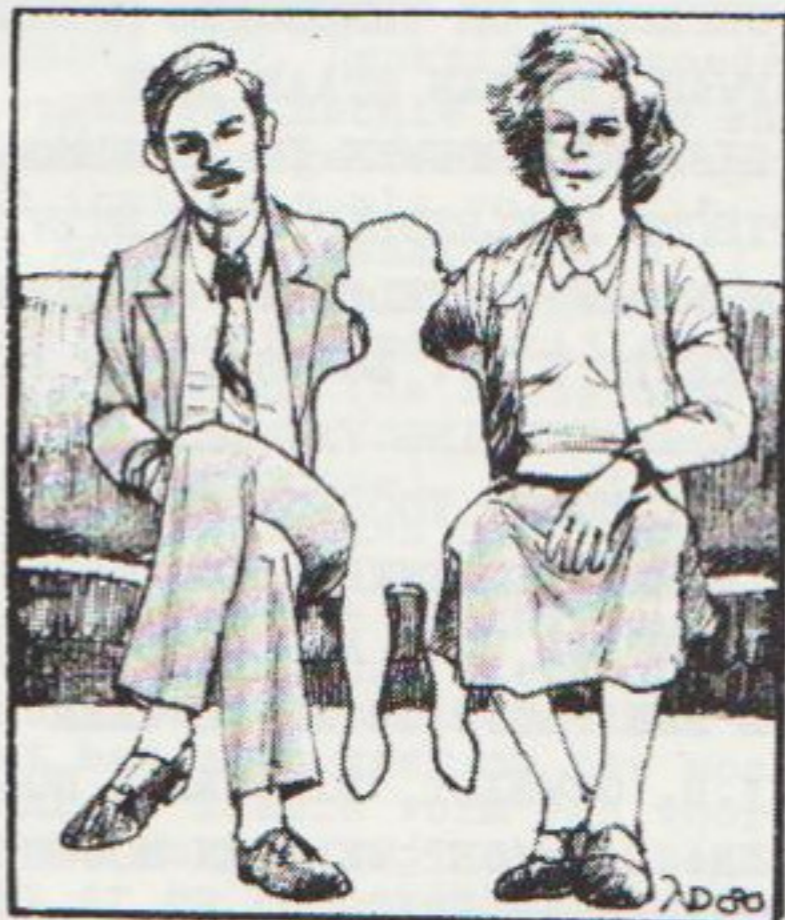
Veel van de kinderen hebben het gevoel niet gewenst te zijn en komen uit extreem autoritaire en gesloten gezinnen, waar weinig ruimte gelaten wordt.

Ter illustratie het verhaal van Eric, een jongen die volgens zijn tante zo weinig vrolijk overkwam. Volgens zijn ouders was hij echter een stoere, zelfstandige jongen, die nooit huilde. Op de kleuterschool vielen zijn tekeningen, met geknakte bomen en gesloten huizen, op.

In ieder geval, op een na-jaarsmiddag reed Eric met zijn vriendjes langs de rivier op de hoge dijk.

Eric: "Wie durft hier af te fietsen?", waarop zijn vriendjes dit ten sterkste afraadden. Eric antwoordde: "Het kan me niets schelen."

En zonder te remmen reed hij de dijk af het donkere water in. Enkele dagen later kwam hij boven.

Signalen dat kinderen wel tot zoiets in staat zijn, zijn vaak af te lezen uit het feit dat kinderen geen vriendjes hebben, lamblig zijn en geen leuk toekomstbeeld hebben in de fantasie.

Direkte aanleidingen voor een zelfmoordpoging bij kinderen kunnen bijvoorbeeld een slecht schoolrapport of een flinke ruzie thuis zijn.

Toch zijn er veel van deze ernstig verwaarloosde kinderen die het later redelijk goed maken, doordat er door hulpverleners en de omgeving goed mee wordt omgegaan.

BIJNA AAN HET SLOT VAN DE TURBU-
LENTE VERGADERING VAN DE NVSH-
VERENIGINGSRAAD OP 18 OKTOBER
KWAM EEN DEBUTEREND VERGADERAAR
MET EEN DOELTREFFENDE BEELDSPRAAK.
DE STRUKTUURKOMMISSIE HEEFT EEN
MAALTIJD GEBROUWEN; DE V.R. HEEFT
LINKS EN RECHTS WAT HAPJES GENO-
MEN, OVERLEGD OVER DE VOLGORDE
VAN OPDIENEN, NOG EENS KRITISCH
WAT GEPROEFD OM TENSLOTTE MOKKEND
DE AFWAS TE GAAN STAAN DOEN.
WIE ZIJN VERTROUWEN IN DE DEMO-
KRATISCHE SPELREGELS EENS STEVIG
OP DE PROEF GESTELD WIL ZIEN, DIE
BEZOEKE DE V.R.! ZOALS IK IN DE
VORIGE AFLEVERING VAN DEZE RU-
BRIEK AL MOCHT VOORVOELEN, ER
KWAM WEER GEEN ENKEL ZINNIG BE-
SLUIT UIT DE V.R. ALS DEZE NIKS
IN DE BUS PLOFT IS ER AL WEER
EEN V.R. GEWEEST, DIE VAN 1 NO-
VEMBER. DAT MOET WEL EEN HOOGTE-
PUNT VAN BESLUITVAARDIGHEID ZIJN
WIL HET NIET MIJN LAATSTE ZIJN
ALS AFGEVAARDIGDE. DE LWG PEDO-
FILIE LEVERT DAN NAMELIJK ZIJN
ZETEL IN EN DE ZETEL VAN DE
NIEUWE LWG JEUGDEMANCIPATIE AM-
BIEER IK NIET. VIER JAAR, ZIJ HET
MET ONDERBREKINGEN, IN EEN ORGAAN
DAT ALLE WEZENLIJKE KWESTIES VOOR
ZICH UITSCHUIFT EN ZICH VERLIEST
IN RUZIES, VAGE PREKEN EN PROCE-
DUREKWESTIES - IK HEB MIJN PORTIE
WEL GEHAD.

De voorbereidselen van akties
tegen het rapport-Melai (commis-
sie-zedelijkheidswetgeving van
justitie) vorderen. Op 15 oktober
vond een eerste gespreksronde
plaats tussen (in willekeurige
volgorde) NVSH, Coornhertliga,
Humanistisch Verbond, COC, VSO
en PSVG. Besloten werd, met een
eerste gezamenlijke openbare reak-
tie te wachten tot eind december.
Het NVSH-idee om medio november
(justitiebegroting Tweede Kamer)
al met een gemeenschappelijke
verklaring te komen werd om meer
dan één reden afgekeurd. De tijd
is krap; een latere en meer ge-
fundeerde standpuntbepaling zou
deels in herhaling vallen; de
minister heeft 1 januari als li-
miet gesteld voor reakties; de
pers zal zich in november toch
wel concentreren op de abortus-
kwestie.

Het is nu de bedoeling, te wer-
ken aan een soort tegenrapport
onder verantwoordelijkheid van
deze en andere organisaties, met
flink wat inbreng van externe
deskundigen en uitlopend op twee
opties. De eerste: hoe kunnen de
problematieken die nu en in de
visie van de commissie-Melai on-
der het hoofdstuk 'zedelijkheid'
vallen, geregeld worden hetzij
buiten de strafwet om, hetzij
middels andere strafwetsbepa-
lingen. De tweede: als men uit-
gaat van handhaving van het be-
grip 'zedelijkheidswetgeving',
hoe zou die er dan moeten uit-
zien? In het kader van dit laat-
ste wordt nadrukkelijk niet aan
kant-en-klare wetsteksten ge-
dacht, want daarmee zouden we
het departement en de Raad van
State maar voor de voeten lopen.
Welingelichte kringen melden
trouwens dat het rapport-Melai in
politiek Den Haag slecht gevallen
is, omdat het logisch en juri-
disch rammelt. Fijn dat ze er
daar ook achter zijn. Behalve de
al genoemde organisaties zal met
meer of minder waarschijnlijk-
heid mede verantwoordelijkheid

worden gedragen voor het tegen-rapport door MVM, WIJN, NFJJ, Radiopastor Klamer en een of meer onderwijsvakbonden.

SPLITSING

Niet zonder mokken stemde op 4 oktober de LWG Pedofilie in met de functionele splitsing die, laat het nog maar eens geschreven wezen, ons is opgedrongen middels een door de VR aangenomen motie. Ter voorkoming van misverstanden noemt de 'oude' LWG zich voortaan 'WerkgroepenOverleg Pedofilie en Jeugdemancipatie (WOPJE)'. Deze vergadering, op 13 december a.s. voor het eerst onder de nieuwe naam bijeenkomend is een vrijblijvend overleg- en samenwerkingsorgaan van de betreffende afdelingswerkgroepen en de LWG Jeugdemancipatie. Onderlinge afspraken kunnen worden uitgevoerd met medewerking van de twee commissies die niet worden overgeheveld: Ondersteuning en Vorming&Voorlichting. Voorts werd afgesproken dat de LWGJ zich zal verplichten, vertegenwoordigers van WOPJE te horen als laatstgenoemden dat wensen. Zelfs zal een wederzijdse rapportageplicht gelden, die overigens als garantie voor boze tijden wordt gezien: vooralsnog zijn (bijna) alle LWGJ-mensen actief betrokken bij het werk van een der AWG's.

STROEF

Op 13 november, een datum die aanvankelijk voor de Kerngroep bestemd was, zal DV de oprichting plaatsvinden van de Landelijke Werkgroep Jeugdemancipatie. Het zal, zo nemen de adspirant-oprichters aan, een stroeve start worden. Niet eens vanwege de formele erkenning door de VR, al is dat een lijdensweg op zich, als wel door het gebrek aan mens-

kracht dat zich aftekent. Geen VR-afgevaardigde, maar ook geen voorzitter of vice-voorzitter, nu Gerard Zwerus en Els Peters zich niet voor een nieuwe termijn beschikbaar stellen en daarin onvermurwbaar lijken. Voorzichtige prognose: een sekretaris, een penningmeester en nog zes andere leden, overgehevend uit LWGP-commissies, gaan de LWGJ vullen. Dat maakt dan wel commissievergaderingen overbodig, afgezien van de NIKS-redactievergadering.

VOORLICHTERS

Alle voorlichters en vormers die het kind niet schuwen hebben natuurlijk allang 22 november genoteerd als hun landelijke coördinatiedag, in het bekende pand aan de Utrechtse Wittevrouwensingel 100. Dankzij de goede zorgen van Hennie Boselie en Hans de Lange ziet het programma er inmiddels als volgt uit: in de ochtend (vanaf half elf) inleidingen door vertegenwoordigers van verschillende stijlen van voorlichting (de Amsterdamse, de Utrechtse, de Eindhovense en de Maastrichtse). 's Middags groeps gesprekken naar aanleiding van de inleidingen alsmede informatie over wat een NVSH-voorlichterstraining kan bieden. De organiserende commissie laat weten dat het niet gaat om het zoeken naar de ideale vorm van voorlichting, en dat zij hebben besloten dat er op 22 november geen besluiten zullen vallen. De suggestie vanuit de LWG-vergadering, om de Venlose film 'Afscheid nemen van een vriendje' op 22 november de draaien, werd door de commissie V&V niet overgenomen. Op deze dag zal immers de voorlichting zelf centraal staan; bij een volgende gelegenheid (eind 1981 dus) draait het om de media die hij benut.

GG

kinderliefde

MET ELKAAR NAAR BED GAAN? "ACH, HET MOET EEN KEER GEBEUREN" REAGEERT HET GROEPJE ZESDEKLASSERS LAKONIEK. Carl Huizinga voelde deze kinderen uitgebreid aan de tand over liefde en seks. Hun kennis en hun ervaringen. GG-maandblad over relaties en seksualiteit, publiceert zijn bevindingen in het oktobernummer.

Seks leeft amper onder die twaalfjarigen. Aanmaken, uitmaken, iemand leuk vinden en verliefd worden. Dat is gesneden koek. Al vinden ze het zelf niet échte verkeringen. Het is kinderliefde. Ze worden met hun verkeringen vaak geplaagd. Thuis en op school. Dat vinden ze verschrikkelijk. Als je met iemand wil gaan, dan vraag je dat niet zelf. Je laat het een vriendje of vriendinnetje doen.

In dezelfde GG staat het eerste van twee artikelen over incest. De schrijfster, Monique Möller, wijst intimiteit tussen ouders en kinderen niet af. Ze heeft wel veel bedenkingen bij incestueuze relaties tussen vaders en dochters. Niet vanwege seks, maar het gevaar van dwang.

peter geul

LOSSE NUMMERS: f 2,50. OVERMAKEN OP GIRO 340386, TEN NAME VAN: GG, DUINWEG 23, 2585 JV DEN HAAG. VERMELD DE NOODZAKELIJKE GEGEVENS.

speciaal

DE AVRO HEEFT ELKE MAANDAG-AVOND VANAF 19.05UUR OP HILVERSUM 3 EEN PROGRAMMA 'PRAATPAAL 15' WAARIN JONGEREN HUN EIGEN MENINGEN EN GEVOELENS AAN ELKAAR VERKONDIGEN.

De stem van presentatrice Birgit zal velen bekend zijn. Er wordt nu een krant bij uitgegeven, 'Praatpaal Speciaal'. Het eerste nummer, over 'Vrijen', is net uit en ziet er veelbelovend uit. Er komen er tien per jaar, steeds met een speciaal onderwerp dat ook in de radioprogramma's wordt behandeld. Het gaat vooral om brieven die zijn ingestuurd, maar de krant geeft ook eigen verha-

len en nuttige informatie, adressen en zo. Op de achterpagina wordt ruimte vrijgehouden voor tekeningen, schoolkrantstukjes, foto's, raadsels, enzovoorts. Hoe meer er ingestuurd wordt, hoe meer het een blad van de lezers zelf kan worden.

Losse nummers kun je bestellen door per exemplaar f 2,50 extra postzegels te plakken op een briefkaart met je naam en adres aan:

Praatpaal Speciaal

Postbus 933

1200 AX Hilversum.

Schrijf erbij welk nummer je wilt hebben (Nr. 1 van september/oktober is er al, nr. 2 komt begin november uit). Je kunt een abonnement nemen op de nog komende 9 nummers van dit seizoen door f 17,90 over te maken op postrekening 128000 van AVRO in Hilversum onder vermelding van 'Praatpaal Speciaal nrs. 2 t/m 10'.

De onderwerpen in de komende maanden zijn (net als in het radioprogramma): Werken, Hulporganisaties, Alcohol en Drugs, Ouders - Lief of leed, Jeugd-kriminaliteit, School, en zo gaat het nog verder.

bob ferguson

vieze belgjes

ONZE ZUIDERBUREN VORMEN EEN EIGENAARDIGE VOLKERENGEMEENSCHAP VAN VLAMINGEN, WALEN, BRUSSELAREN EN ZOGEHETEN MEDITERRANE TYPEN. Als ik iemand spreek die er een tijdlang heeft rondgekeken of er, beklagenswaardig genoeg, woont, dan krijg ik telkenmale de indruk dat volwassenen zich aldaar op seksueel gebied erg weinig kunnen permitteren - waaraan de Zeeuwse Vlamingen zich dan verrijken - maar dat voor kinderen al helemaal niets mogelijk is. Maar 'op een mestvaalt bloeien de mooiste bloemen' schreef al Astère Michel Dhondt, en naast hem kennen we Jos van Ussel, Steven de Batselier en de Rooie Vlinders om deze uitspraak van toepassing te doen zijn op het domein van Boudewijn. En dan is er nu opeens de verhalenbundel 'Tinka en andere VIEZE verhalen voor kinderen', uitge-

bracht door de Vlaamse Vereniging voor Sexuele Hervorming en bestemd voor kinderen ruwweg tussen negen en dertien. Aangename verrassing! Geen voorlichtingsboekje over voortplanten en cohabiteren, maar een serie verhaaltjes die uitgaan van praktijkervaringen van kinderen van vlees en bloed. De - anonieme - samenstellers hebben daarbij wel gepoogd rollen en taboedoorbrekende zaken de nodige voorrang te verlenen. Dat komt dan neer op de gebruikelijk opdravende voetballende meisjes en geaccepteerde Turkjes, wat overigens niet storend gebeurt. Men komt er openlijk voor uit, kinderen te willen aanzetten tot experimenteren met hun eigen mogelijkheden. Dat dit op een niet kinderachtige manier gebeurt, mag blijken uit het volgend citaat:

illustratie: uit Tinka

"Mieke legt haar hand op de knie van Fons. Ze moeten allebei even lachen. Fons kust haar, maar Mieke vindt het niet goed, want ze zegt: 'Nee, je moet je mond wat open doen, en dan onze tongen tegen elkaar...'. Maar dat vindt Fons maar gek. Hij zegt dan: 'Doe je je broek uit?!'. 'Maar jij ook', antwoordt Mieke. Dat doen ze. Dan drukt Mieke Fons dicht tegen zich aan. Ze wrijft zacht over zijn tepels. Fons krijgt er een stijve van. Hij kriebelt Mieke over de rug. Ze gaan nu naast elkaar liggen. Ze kussen nog eens. Ver weg, over het muurtje, horen ze de andere kinderen.

"Ik ben blij dat we vrijen", fluistert Mieke". Intussen blijf ik me maar verbazen dat uitgerekend in België zoiets gepubliceerd wordt. Daar kan zelfs Ivan Wolffers met z'n 'Vies is lekker' nog een puntje aan zuigen, om maar een passende beeldspraak te gebruiken.

gorrit goslinga

TINKA EN ANDERE vieze VERHALEN VOOR KINDEREN. UITGEGEVEN BIJ E.P.O., KOST BFRS 165.

moedermystiek

EEN MOEDER VERLIEZEN IS VOOR EEN KIND IN ONZE SAMENLEVING EEN ZWAAR VERLIES. Omdat de moeder-kind-bloedband zo uniek is? Of omdat kinderen in ons soort samenleving eigenlijk geen ander hebben dan hun moeder? Kinderen zijn overal ter wereld lang van ouderen afhankelijk voor hun materiële en emotionele verzorging. Maar elders in de wereld bestaat nauwelijks het "knusse" kerngezin zoals wij dat kennen. De sociaal psychologe Johanna Fortuin snijdt dit aan in haar nieuwste bundel 'Kanttekeningen..'. Het is de bundeling van artikelen die zij de afgelopen jaren publiceerde. In een ervan, 'De onheilige familie', zet ze zich schrap tegen het moderne kerngezin. Het is relatie-arm en beknellend. "Niet scheidingen of gezinsonvolledigheid blijken de grote geestelijke "brekers", maar de beperktheden van de kontakten. Noch de lijfelijke aanwezigheid van de vader, noch die van de moeder garanderen geluk". Ze spreekt in het artikel over "moedermystiek", waardoor kinderen bij echtscheiding bijna automatisch aan de moeder toegewezen worden. "Waarom tellen vaders niet mee? Waarom wordt het de kinderen niet gevraagd? Omdat die arme moeder dan niets overheeft! Maar omdat in ons samenlevingspatroon de moeder voor de kinderen leeft, moeten de kinderen dan ook maar voor die moeder leven?"

peter geul

JOHANNA FORTUIN: KANTTEKENINGEN BIJ GEWOONTES, OVERTUIGINGEN EN GEVOELENS; UITGEVERIJ VAN GENNEP f 24,50.

(Bron: NRC-Handelsblad, 4-10-'80)

incest

EEN VAN DE LAATSTE TABOES, ZO NIET HET ALLERLAATSTE, IS INCEST. Letterlijk 'bloedschande', volgens het woordenboek seksuele omgang tussen eerstegraads bloedverwanten, maar in de regel opgevat als: seksuele handelingen van ouders - met name vaders - tegenover hun minderjarige kinderen - met name dochttertjes. Algemeen wordt aangenomen dat zulke reeksen van handelingen, die lang niet altijd relaties zullen mogen heten, veel voorkomen en zelden uitkomen. Immers, geen van de ingewijden wil en/of durft de feiten aan buitenstaanders te melden. Al was het maar wegens de niet geringe kans dat het betrokken gezin uiteenvalt zodra de buitenwacht er in wordt gemengd. Omdat er zo weinig over bekend is, blijft het veelal giswerk hoe incest er in de praktijk uitziet. Men mag echter aannemen dat de meest beroerde gevallen de grootste kans maken naar buiten bekend te worden. Wanneer een meisje dusdanig door haar vader misbruikt wordt, dat ze de schade en schande van het bekend worden minder erg acht. Wanneer, zoals bij de Ierse Noreen Winchester enkele jaren geleden, de zaak dramatisch afloopt met de moord van de dochter op haar vader. Wanneer vrouwen, eenmaal volwassen geworden, een jeugdtrauma van zich af te schrijven of te praten hebben. De NVSH-bundel 'En me vriendje houdt van mij' (1977, nog verkrijgbaar) bevat een paar van zulke verhalen. Al met al levert dit een beroerd beeld op van incest.

nachtzoen

De Amerikaanse schrijfster Louise Armstrong - niet te verwarren met bijna-naamgenoot Satchmo zaliger - heeft 183 vrouwen geïnterviewd die met een incest-trauma worstelden, hetgeen resulteerde in het weinig opwekkende boekje 'Kiss daddy good-night', dat onlangs ook in het Nederlands verscheen als 'Krijgt pappie geen nachtzoen?'. Uit eigen bittere ervaring weet Armstrong waarover ze schrijft, en naast zichzelf laat ze nog enkele vrouwen uitgebreider aan het woord die zij representatief acht. Een paar opvallende punten zijn daar als regelmatigheden

uit te halen: vaak begint het al op de leeftijd van vier of vijf; moeders trekken geen partij voor het kind, uit angst, waardoor dit zich 'emotioneel verweesd' voelt; betrapte vaders betonen zich achteraf allerminst berouwvol. In het slothoofdstuk stelt Armstrong zich de vraag of incest bestreden of voorkomen kan worden. Haar antwoord bevat weinig hoop, maar de beste kans ziet ze nog in meer openbaarheid, zodat de samenleving er attenter op zal reageren.

De zwakheid van dit boek is volgens mij, dat de schrijfster meent dat wat zij beschrijft en - terecht - veroordeelt, de enige vorm van incest is. Daarmee trapt ze in precies de zelfde kuil als twintig jaar geleden de criminologen die over pedofilie gingen schrijven, uitsluitend aan de hand van justitiële dossiers en interviews met veroordeelden. Ik hoop en verwacht ook wel, dat er tegenspraak komt op deze negatieve selectie, zodat er pennen worden losgemaakt over al die plezierige incest-relaties die er ook moeten zijn. Daarnaast heeft Armstrongs werkje ook een positieve waarde, maar dan als de beschrijving van een bepaalde vorm van kindermishandeling.

gorrit goslinga

KRIJGT PAPPIE GEEN NACHTZOEN
VERSCHEEN BIJ UITGEVERIJ 'IN DEN
TOREN' TE BAARN.

TIJDSCHEID

UTRECHT, ZATERDAG-KOOPMIDDAG. HET DRUK KLOPPEND HART HOOG CATHARIJNE. Ik kom er even bij in de buurt van een oma en kleinzoonlief. Het jong verlikt zich aan een ijsje. Plots maakt uit de overvloed van mensen zich een meisje los. Ze zwaait naar de jongen. Ze kennen elkaar. Maar de kleinzoon kijkt bedremmeld. "Moet je haar niet teruggroeten", bestraft het oudje zeggend. Het zevenjarig joch draait verlegen met zijn ogen. "Hoe moet je zo ooit verkering krijgen", schudt ze. De jongen zwijgt. Ook daar heeft hij niet van terug.

KINDERCENTRA

RUTH VAN ANDEL, COÖRDINATRICE VAN EEN KINDERDAGVERBLIJF, BERICHT IN DE KLEINE WERELD, DAT KLEINSCHALIGE BUURTGERICHTE KINDERCENTRA GUNSTIGE EFFEKTEN OP KINDEREN HEBBEN.

Groepsopvoeding is een welkome aanvulling op de beperktheid van het gezin. Want nu kan opgevoed worden naar een open wereldbeeld waarin verschillende normen- en waardenpatronen naast elkaar bestaan.

Kinderen leren nu dat deze niet absoluut, maar relatief bij mensen horen.

Leeftijdsgenootjes kunnen elkaar nu opvoeden. Deze nieuwe initiatieven doorbreken de geïsoleerdheid van het gezin. Jonge kinderen en moeders worden nu niet verder buiten de maatschappij gehouden.

OMGANGSRECHT

OP 2 OKTOBER WERD DOOR HET "SAMENWERKINGSVERBAND BETER OMGANGSRECHT" EEN RAPPORT AANGEBODEN AAN DE MINISTER EN DE KAMERCOMMISSIE VAN JUSTITIE, WAARIN GEPLEIT WORDT VOOR EEN BETERE REGELING VAN HET OMGANGSRECHT VAN GESCHIEDEN OUDERS MET HUN KINDEREN.

Het ontbreekt volgens dit rapport aan duidelijke uitgangspunten in de wet voor een goede rechtsgang bij conflicten in dit verband. Het onderwerp is de laatste tijd veel in de belangstelling geweest van de pers en de omroepmedia. Niet alleen vanuit het gezichtspunt van de rechtspositie van gescheiden ouders, maar ook door een toenemende aandacht voor een betere wetsregeling van de rechtspositie van het kind.

In dit verband mag gewezen worden op het onlangs bij Kooyker in Rotterdam verschenen boek "Het kind en zijn recht" van J.E. Doek, lector jeugdrecht en jeugdbeschermingsrecht aan de VU te Amsterdam en kinderrechtster in Alkmaar. Dit boek zal in volgend nummer van NIKS uitvoeriger besproken worden door Dr. Edward Brongersma.

GEREKLASSEERD

IEMAND IN LEIDEN KWAM PAS ONAANGENAAM IN AANRAKING MET JUSTITIE. Voorlopige hechtenis en zo. Het liep met een sisser af. Niet dat de in beslag genomen goederen daarmee terugkwamen, maar een sepot is mooi meegenomen. Wat

wel aardig was, dat was het kon-
takt met de reklassering. Die
vond het ten eerste een goed idee
als mensen die met reklassering
voor zedenzaken in aanraking kwa-
men, eens collega's leerden ken-
nen. Kon er niet een NVSH-groep
komen? Nu, daar wordt inmiddels
aan gewerkt, want sinds het voor-
jaar is er weer een praatgroep.
Maar goed - en nu komt het - de
reklassering schroomde niet, ten
behoefte van onze Leidenaar, de
volgende advertentie te plaatsen
in Vrij Nederland, Trouw, Volks-
krant, Parool en Algemeen Dag-
blad:

"Welke progressieve ouders zijn
bereid, een man die pedofiel is,
veel alleen, en daardoor in moei-
lijkheden zit, als huisvriend in
het gezin te aanvaarden?"

De man begreep eerst dat de re-
klassering de kosten betaalde,
maar zo lag het niet. Hoe liep
het verder? De genoemde bladen
wilden eerst weten of het wel
echt de reklassering was die er
achter zat. Dat zat dus goed.
Binnen drie dagen waren er twee
reacties binnen, die overigens
niet van gezinnen afkomstig wa-
ren. Daarbij bleef het. Toch: de
opstelling van de reklassering
mag men hoopgevend noemen.

WERD IK ME DAAR AFGELOPEN WEEK
GEBELD DOOR EEN MEVROUW, die te-
recht aan de bel van de openbaar-
heid trok. Zij weet namelijk, dat
nabij de bouwketen van de Fa.
v.d. Vorm veel Bleiswijkse jon-
gens komen spelen. Geen bezwaar,
maar door al dat geren, komen na
het lange zitten op school de dar-
men goed los en het gevolg is dus,
dat men hoognodig moet. Nu is er
kennelijk een snaak geweest, die
de weg naar huis, want uit diverse
wijken komt de jeugd daar spelen,
niet meer haalde en dus nabij een
van de keten de broek liet zakken.
Dit overmoedige voorbeeld schijnt
alras navolging te hebben gevon-
den, met als gevolg dat het een
echte poeptroep lijkt te worden.
Wat hieraan te doen? Wel, heel
eenvoudig, als u vermoed dat zoon-
lief daar gaat spelen, gewoon de
onderbroek nakijken op eventuele
remsporen. Zijn die er, dan is
het niet uitgesloten dat, enz.
Het is n.l. vies en ook zeker niet
bevordelijk voor de volksgezond-
heid. Bron: Vrij Nederland.

(ADVERTENTIE)

verschenen :

» EEN VRIEND VOOR ALLEN «

door Ries van Wallenburg

TE BESTELLEN DOOR F.15,- OVER TE MAKEN

OP GIRO 977919

T.N.V. A.v.WALLENBURG,

VENKELSTRAAT 79, 7322 KT APELDOORN

(OF PER BETAALCHEQUE)

EERDER VERSCHENEN: »JORG EN DE HOUTEN KRAAL« ; »ALBERT«

ZWEMTIJD

ER ZIJN ZO VAN DIE PROBLEMEN DIE, ALS JE HET STRAK GEREGLEMENTEERDE SCHOOLLEVEN ONTGROEID BENT, ZELFS JE WILDSTE FANTASIEEN TE BOVEN GAAN. Ik werd er scherp aan herinnerd door de brief die Sien van Pronsen aan 'Achterwerk' stuurde. Zij schrijft: "Vijf maanden geleden had ik schoolzwemmen in het Sportfondsenbad in Haarlem. Toen ik ermee begon verheugde ik me er op. Maar toen ik het deed vond ik er niets meer aan. Want je moest alles zo precies doen dat ik er gek van werd. En een klas die voor ons was ging er niet uit. Als de bel gaat, ongeveer wel 3/4 minuten later, en wij mochten maar twee minuten vrij zwemmen."

KINDERMISHANDELING

ONLANGS WERD HET RESULTAAT GEPUBLICEERD VAN EEN LANDELIJK ONDERZOEK NAAR DE HULP BIJ KINDERMISHANDELING. Het fenomeen kindermishandeling kreeg pas in 1971 algemene bekendheid bij het instellen van de zogenaamde vertrouwensartsen als meldpunt. De kort daarna ingestelde Bureaus Vertrouwensarts (BVA), waarvan er nu tien in Nederland zijn, registreerden jaarlijks zo'n 1500 van de naar schatting 12.000 gevallen van min of meer ernstige mishandeling waaraan kinderen blootstaan. De hulpverleners, die vervolgens worden ingeschakeld, moeten zich zo zelfstandig mogelijk een weg zoeken maar voelen zich vaak van alle kanten in de kou gelaten. Bij het gezin worden ze zelden met open armen ontvangen, terwijl andere hulpverleners die bij het gezin zijn ingeschakeld hun werk nogal eens bemoeilijken doordat ze geen inlichtingen willen geven over de situatie en zich veelal verplicht voelen de ouders

in te lichten dat een BVA is ingeschakeld.

In NRC-Handelsblad van 26 september j.l. noteert Hieke Jippes uitspraken van Jan Baneke, directeur van de Vereniging tegen Kindermishandeling, die op die dag zijn tienjarige bestaan vierde. Het lijkt onherroepelijk, zegt deze, dat de aanwas van meldingen terugloopt, omdat het zo vaak toch niet tot concrete hulp leidt. De ideale hulpverlener in zo'n situatie moet 24 uur per dag bereikbaar zijn en bereid om ook in de avonden in een crisissituatie langs te komen. Hij moet zich soms jaren achtereen met het gezin bezighouden.

TRUIZSL

DE MEISJESTELEFOON, 030-322020 TE UTRECHT SCHIJNT AAN DE VERWACHTINGEN TE BEANTWOORDEN.

De hulpvragen van meisjes tussen 12 en 17 jaar uit alle sociale sociale geledingen betreffen vooral de seksualiteit. De kunst van het vrijen bijvoorbeeld; te hard van stapel lopende vriendjes, en vragen of het gewoon is dat je op een vriendinnetje verliefd wordt! Volgens het team van vrijwilligers valt het bitter tegen wat meisjes over seks weten. Veel meisjes worstelen met een dubbelmoraal. Aan de ene kant een intieme relatie opbouwen en aan de andere kant vooral geen slet willen zijn. En dit allemaal uit angst om niet truttig over te komen. Het probleem van verkrachting binnen het gezin komt soms ook aan de orde. Veel hulpvragen betreffen ook levensgrote conflicten in de ouder-kind-relatie. Het team is er druk mee. Bron: Groot-Utrecht.

ONTZEGGING

OOK IN WEST-DUISSLAND MAG JE GEEN ONTUCHT PLEGEN MET MINDERJARIGEN. EN ZEKER NIET IN DE AUTO! Dat heeft een leraar uit München, die in zijn auto twee van zijn leerlingen seksueel zou hebben misbruikt, aan den lijve ondervonden. Behalve anderhalf jaar gevangenisstraf kreeg hij tevens een ontzegging van de rijbevoegdheid. Bron: De Volkskrant van 21.10.80.

BA&BFB&PG&GG&PV

plakplek

Woensdag 14.00uur: Langedijker Stijf-er-in in het Jongerencentrum "De Koog" georganiseerd door de plaatselijke SRV-melkhandelaren. (Gepikt uit Langedijker Weekblad.)

AANVULLING VAN HIERNAAST:
Nieuwe kontaktadressen:
Breda Postbus 3773
Den Bosch Postbus 883
Zaandam(AWG) Ringdijk 262
Zoetermeer Postbus 128

WERKGROEP BREDA
IN BREDA ZIJN DE PLANNEN VERGEVORDERD VOOR EEN WERKGROEP JEUGDEMANCIPATIE & PEDOFILIE. BIJ VOLDOENDE BELANGSTELLING WILLEN DE INITIATIEFNEMERS SNEL VAN START GAAN.

MENSEN DIE WILLEN MEEDOEN OF SAMENWERKEN: DE INITIATIEFNEMER SJAAK IS BEREIKBAAR OP TEL. : 076-810436, OF VIA POSTBUS 3773, 4800 DT BREDA.

REKTIFIKATIE
Het adres van de pasgeboren **WERKGROEP PEDOFILIE ZAANDAM** stond in *RIKS* nr. 8 fout vermeld. Het is dus niet Ringweg 26, maar: **RINGWEG 262** Zaandam (telefoon: 075-281402) VOOR AGENDA ZIE VOLGENDE PAGINA

één piek

BAAS IN EIGEN BROEK, DE BEKENDE POSTER, is in het jaar dat ie nu oud is zó goed verkocht, dat een prijsverlaging tot EEN GULDEN mogelijk is geworden. Tegen deze prijs is hij nu te bestellen, maar de verzendkosten zijn helaas nog steeds hoog: 1t/m4 st. f4,-; 5t/m15 st. f5,50; 16t/m25 st. f6,50. En per poster dus één gulden. De in vierkleurendruk uitgevoerde poster van 42x60cm is te bestellen door overmaking van de kosten op giro nr. 3300542 t.n.v. werkgroep jeugdemancipatie Eindhoven.

ATTENTIE!
in de lijst hierboven zijn nieuwe nummers gepubliceerd van **KINDER-TELEFOONS**

ONDERZOEK

OP HET SOCIOLOGISCH INSTITUUT VAN DE RIJKSUNIVERSITEIT VAN UTRECHT WORDT IN SAMENWERKING MET DE NVSH EEN ONDERZOEK UITGEVOERD NAAR KINDEREN IN PEDOFIELE RELATIES. De bedoeling van het onderzoek is een bijdrage te leveren aan de discussies die dit jaar in en buiten het parlement zullen plaatsvinden rond de zedelijkheidswetgeving. In verband hiermee wordt dringend en op korte termijn gezocht naar kinderen tussen 11 en 15 jaar oud, die op dit ogenblik een pedofiele relatie hebben, waarin ook seksuele contacten (in genitale zin) plaatsvinden. Per kind vinden twee gesprekken plaats in een voor hem/haar vertrouwde omgeving. Met de onderzoeksgegevens wordt op vertrouwelijke en zorgvuldige wijze omgegaan. Voor verdere informatie kunt u contact opnemen met drs. Th. Sandfort, Vakgroep primaire groepen en socialisatie, Sociologisch Instituut, postbus 80.108, 3508 TC, Utrecht. Telefonisch is hij te bereiken onder nummer 080 - 560618.

PRAATGROEP DEN BOSCH

IN REGIO DEN BOSCH WILLEN WIJ IN JANUARI 1981 GRAAG STARTEN MET EEN PRAATGROEP (later mogelijk uitgroeïend tot een plaatselijke werkgroep Jeugdemancipatie/pedofilie). Ieder die daarvoor interesse heeft wordt verzocht contact op te nemen met Theo Gerritsen, postbus 833, 5201 HV, Den Bosch, of met het NVSH-infocentrum in Den Bosch.

○ AAN ALCOHOLHOUDENDEN WORDEN
○ GEEN MINDERJARIGEN VERSTREKT. ○

DE DIRECTIE

sticker in haarlems cafe

adressen

NVSH

NVSH-Verenigingskantoor tel:070-469709
Postbus 64, 2501 CB Den Haag.
NVSH Telefonische
Hulpdienst 070-600010

NVSH-LWGJ

Landelijke Werkgroep Jeugdemancipatie,
NVSH-LWGJ, Postbus 132, 5240 AC Rosmalen

AFDELINGSWERKGROEPEN

Amsterdam	Blauwburgwal 7-9
Deventer	Postbus 692
Eindhoven	Postbus 440
Groningen	Postbus 1387
Den Haag	Groot Hertoginnelaan 203
Maastricht	Rechtstraat 20
Nijmegen	Postbus 6728
Rotterdam	Koningin Emmaplein 1
Tilburg	Postbus 1251
Utrecht	Witte Vrouwensingel 100
Venlo	Postbus 635

OVERIGE KONTAKTADRESSEN

Bergen op Zoom	Postbus 663
Leiden	B.Füss, Postbus 136
Hoogeveen	Postbus 442
Tiel	St.Agnietenstraat 19
Zoetermeer	Postbus 128

Inlichtingen over voorlichting 073-412953

STICHTING KINDERVUIST

Kindervuist, Minahassastraat 1, Amsterdam

BELGIË

Antwerpen Studiegroep Pedofilie,
Volkshogeschool Elker-IK
Consciencestraat 46
2000 Antwerpen

DUITSE BONDSREPUBLIC

Düsseldorf DSAP (Deutsche Studien-
und Arbeitsgemeinschaft
Pädophilie) Postfach 3236
4150 KREFELD

ZWITSERSE CONFEDERATIE

Bern SAP (Schweizerische Ar-
beitsgemeinschaft Pädophilie) Postfach 1236
CH 3000 Bern 9

NOORWEGEN

Oslo N.A.F.P. Box 134
Blindern Oslo 3

GROOT-BRITANNIE

London P.I.E. (Paedophile In-
formation Exchange)
P.O.Box 318, London SE3 8QD

KINDERTELEFOONS

Amsterdam	020-224455
Eindhoven	040-451818
	040-444411
Heerlen	045-722233
Rotterdam	010-224455
Utrecht	030-522500
(meisjestelefoon)	030-322020
Venlo	077-48888

AGENDA

OA = Open Avond
VR = Verenigingsraad NVSH
Tenzij anders vermeld begint de
bijeenkomst om 20.00 uur.

NOVEMBER

- 1 VR, Hoog Brabant, Utrecht (10.30)
- 6 OA Rotterdam
- 12 OA Den Haag
- 13 LWGJ, RASA Utrecht (19.45)
- 14 OA Utrecht
- 14 OA Zaandam
- 17 OA Nijmegen, De Plak, Bloemersstr.90
- 18 OA Amsterdam
- 21 OA Maastricht (19.30)

- 22 WOPJE-Voorlichtersdag, NVSH-pand Utrecht (10.30)
- 25 Vertoning film 'Afscheid nemen van een vriendje', Transitorium I, de Uithof, Utrecht (19.00)
- 29 VR, Amershof, Amersfoort (10.30)
- 30 Vertoning film 'Je bent niet alleen' NVSH-pand Rotterdam.

DECEMBER

- 4 OA Rotterdam
- 10 OA Den Haag
- 12 OA Utrecht
- 12 OA Zaandam
- 12 Thema-avond over pedofilie, COC-Eindhoven, Tramstraat 28. Entree f2,50, COC-leden f1,50.
- 13 WOPJE, NVSH-pand Utrecht (10.00)
- 15 Thema-avond Nijmegen met Boudewijn Büch, De Plak, Bloemersstr. 90.
- 16 OA Amsterdam
- 19 OA Maastricht

NIJCKS

verschijnt 10x per jaar

POSTBUS 6614
3002 AP ROTTERDAM
HOLLAND

PORT BETAALD
PORT PAYÉ
Eindhoven